

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU8

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20 som rör stöd till personer med funktionsnedsättning, främst med hänvisning till pågående arbete och utredningar.

I betänkandet finns 16 reservationer (SD, C, KD, L) och fyra särskilda yttranden (SD, V, KD, L).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning	8
Stöd till personer med funktionsnedsättning	15
Ledarhundsverksamhet m.m.....	41
Motioner som bereds förenklat.....	45
Reservationer	46
1. Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 3 (SD).....	46
2. Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 3 (KD)	46
3. Tillgänglighetsanpassning, punkt 4 (SD).....	47
4. LSS och assistansersättning, punkt 5 (SD)	47
5. LSS och assistansersättning, punkt 5 (KD).....	48
6. Föräldraansvar, punkt 6 (SD)	49
7. Ledsagarservice enligt LSS, punkt 7 (SD).....	49
8. LSS-insatser vid flytt mellan kommuner, punkt 8 (SD, KD, L)	50
9. Habiliteringsersättning, punkt 9 (SD, KD)	50
10. Boende, punkt 11 (SD, L).....	51
11. Digitalisering av inrapportering till Försäkringskassan, punkt 12 (SD)	51
12. Åldersgränser, punkt 14 (L).....	52
13. Samordnad individuell plan, punkt 15 (SD, L).....	53
14. Utdrag ur belastningsregistret, punkt 18 (SD)	53
15. Ledarhundsverksamhet, punkt 19 (SD, C, L)	54
16. Stöd till bilbarnstolar m.m., punkt 20 (SD, KD, L)	54
Särskilda yttranden	56
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)	56
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (V)	56
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD).....	56
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (L).....	56
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	58
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	58
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

1. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motion
2019/20:2332 av Thomas Hammarberg (S).

2. Definition av tillgänglighet

Riksdagen avslår motion
2019/20:2529 av Per Lodenius m.fl. (C).

3. Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m.

Riksdagen avslår motion
2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 7–9.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (KD)

4. Tillgänglighetsanpassning

Riksdagen avslår motion
2019/20:1093 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 3 (SD)

Stöd till personer med funktionsnedsättning

5. LSS och assistansersättning

Riksdagen avslår motionerna
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 3–5, 11 och 14,
2019/20:1391 av Eva Lindh m.fl. (S),
2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkandena 1 och 4–6 samt
2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 3 och 15.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (KD)

6. Föräldraansvar

Riksdagen avslår motion
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 15 och 16.

Reservation 6 (SD)

7. Ledsagarservice enligt LSS

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:627 av Larry Söder (KD) och

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33.

Reservation 7 (SD)

8. LSS-insatser vid flytt mellan kommuner

Riksdagen avslår motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 8 (SD, KD, L)

9. Habiliteringsersättning

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2100 av Caroline Helmersson Olsson (S) och

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 9 (SD, KD)

10. Personliga ombud

Riksdagen avslår motion

2019/20:2446 av Pernilla Stålhammar (MP).

11. Boende

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 19 och

2019/20:2764 av Carina Ståhl Herrstedt (SD).

Reservation 10 (SD, L)

12. Digitalisering av inrapportering till Försäkringskassan

Riksdagen avslår motion

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation 11 (SD)

13. Administrativt stöd m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:940 av Patrik Engström m.fl. (S) och

2019/20:1068 av Sten Bergheden (M).

14. Åldersgränser

Riksdagen avslår motion

2019/20:3371 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Reservation 12 (L)

15. Samordnad individuell plan

Riksdagen avslår motion

2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2.

*Reservation 13 (SD, L)***16. Kostnadseffektivitet för personlig assistans**

Riksdagen avslår motion

2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3.

17. Utförande av personlig assistans

Riksdagen avslår motion

2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 7.

18. Utdrag ur belastningsregistret

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 och
2019/20:1545 av Kristina Axén Olin (M).

*Reservation 14 (SD)**Ledarhundsverksamhet m.m.***19. Ledarhundsverksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 31 och 32
samt

2019/20:3253 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 36.

*Reservation 15 (SD, C, L)***20. Stöd till bilbarnstolar m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:1514 av Mats Berglund och Pernilla Stålhammar (båda MP)
yrkandena 1 och 2 samt

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 10.

*Reservation 16 (SD, KD, L)**Motioner som bereds förenklat***21. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 16 april 2020

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Sofia Nilsson (C), Karin Rågsjö (V), Pernilla Stålhammar (MP), John Weinerhall (M), Karin Enström (M), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Fredrik Malm (L), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Leif Nysmed (S), Serkan Köse (S), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Mikael Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20. Motionsförslagen finns i bilaga 1.

Cirka 50 av dessa motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Vid sammanträdet den 21 november 2019 lämnade generaldirektör Malin Ekman Aldén med medarbetare från Myndigheten för delaktighet (MFD) information om verksamheten och om aktuella frågor.

Den 1 januari 2020 ändrades beteckningen för kommuner på regional nivå från landsting till region (prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3, rskr. 2019/20:48). För tydlighets och enkelhets skull skrivs i betänkandet som huvudregel ordet region genomgående trots att ordet landsting användes i skrivningar som det hänvisas till i betänkandet, eller trots att det var landstinget som agerade vid en viss tidpunkt.

Den 27 november 2019 beslutade kongressen för Sveriges Kommuner och Landsting om namnändring till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Utskottets överväganden

Rättigheter och levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, en definition av tillgänglighet, bemötande av personer med funktionsnedsättning och tillgänglighetsanpassade mediepolitiska s.k. event.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (KD) och 3 (SD).

Motionerna

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

I motion 2019/20:2332 av Thomas Hammarberg (S) föreslås ett tillkännagivande om ytterligare åtgärder för att fullt ut genomföra funktionsrättskonventionens principer och normer i svensk lagstiftning. Motionären anför även bl.a. att ytterligare steg bör tas för att relevanta myndigheter ska utveckla en intern kunskap om konventionens principer och normer.

Definition av tillgänglighet

I motion 2019/20:2529 av Per Lodenius m.fl. (C) föreslås ett tillkännagivande om en nationell definition av tillgänglighet. Motionärerna anför att det i dag inte finns en nationell tydlig definition av tillgänglighet, vilket gör att det inte går att göra en jämförelse mellan regioner av hur väl man lever upp till tillgänglighetsmålen.

Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m.

I kommittémotion 2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att sprida befintlig forskning och kunskap om bemötande av personer med funktionsnedsättning. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om nationella mål för myndigheters beredskap vid kris-situationer för personer med Downs syndrom och intellektuell funktionsnedsättning. Vidare föreslås ett tillkännagivande om en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunerna fullföljer sina skyldigheter att arbeta förebyggande och att vidta åtgärder när en person med funktionsnedsättning är våldsutsatt (yrkande 9).

Tillgänglighetsanpassning

I kommittémotion 2019/20:1093 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att utreda om åtgärder kan eller behöver vidtas för att tillgänglighetsanpassa viktiga mediepolitiska s.k. event för personer med funktionsnedsättning. Motionärerna anför att regeringen bör utreda om det finns behov av att exempelvis ta fram en förteckning över innehåll som när det sänds bör vara tillgängligt för så stor del av befolkningen som möjligt utifrån tillgänglighetssynpunkt, eller om det offentliga på annat sätt kan ställa krav på att alla medborgare har tillgång till exempelvis demokratiskt viktiga debatter.

Gällande rätt

Förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken

Enligt 1 § förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken ska myndigheter under regeringen utforma och bedriva sin verksamhet med beaktande av de funktionshinderspolitiska målen. Myndigheterna ska verka för att personer med funktionsnedsättning ges full delaktighet i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor. Myndigheterna ska särskilt verka för att deras lokaler, verksamhet och information är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete ska FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning vara vägledande.

Myndigheterna ska i arbetet med att göra sina lokaler, sin verksamhet och sin information mer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning göra inventeringar och utarbeta handlingsplaner. Denna skyldighet gäller dock inte om det är uppenbart att det inte behövs med hänsyn till verksamhetens art (2 §).

Myndigheterna ska, när det finns anledning till det, samråda med Myndigheten för delaktighet (MFD) om hur insatser enligt denna förordning ska utformas (3 §).

Diskrimineringslagen

Enligt 1 kap. 5 § diskrimineringslagen (2008:567) definieras funktionsnedsättning som varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Enligt 1 kap. 4 § 3 avses med bristande tillgänglighet att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse.

Bakgrund och pågående arbete

Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken

Funktionshinderspolitiken omfattar det mål för och den inriktning av funktionshinderspolitiken som anges i propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188, bet. 2017/18:SoU5, rskr. 2017/18:86).

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Genomförandet av funktionshinderspolitiken ska inriktas mot följande fyra områden:

- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och lösningar för individens självständighet
- att förebygga och motverka diskriminering.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Sverige ratificerade 2008 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. Det fakultativa protokollet innebär att den enskilde har möjlighet att klaga till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om den enskilde anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta. För Sveriges del trädde konventionen i kraft 2009. Den skapar inte i sig några nya rättigheter utan tydliggör mänskliga rättigheter i relation till personer med funktionsnedsättning. Dess syfte är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Av konventionen följer att varje konventionsstat inom två år efter ikraftträdandet ska lämna en fullständig rapport till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de åtgärder som den vidtagit för att verkställa sina skyldigheter enligt konventionen. Sverige lämnade sin första rapport 2011. Varje rapport granskas av kommittén, och Sveriges rapport togs upp för granskning (en s.k. dialog) 2014. Efter genomförd dialog beslutade kommittén om sina sammanfattande

slutsatser till Sverige (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD/C/SWE/CO/1).

Kommittén lämnade i oktober 2018 en lista med frågor inför Sveriges sammanslagna andra och tredje rapport. Sveriges svar på frågorna redovisades i en rapport under november 2019. Nästa steg är att kommittén bjuder in Sverige till en s.k. dialog. Enligt uppgift från Socialdepartementet har en sådan inbjudan inte kommit ännu.

Styretredningen för funktionshinderspolitiken

I maj 2019 överlämnade Styretredningen för funktionshinderspolitiken (S 2017:09) sitt slutbetänkande Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) till regeringen. Styretredningen har haft i uppdrag att se över styrningen och uppföljningen av regeringens funktionshinderspolitik som beslutades 2017. Mål inom prioriterade samhällsområden, arbetssätt och uppföljning ska enligt förslagen tydligt kopplas till det nya nationella målet för politiken och till förverkligandet av rättigheter.

Utredningen lyfter fram sju samhällsområden av särskild betydelse och hur funktionshinderspolitiken ska genomföras inom dessa, liksom i samhället i stort. För varje samhällsområde ska det finnas en myndighet med ett särskilt samordnande ansvar gentemot övriga samhället. MFD ska ansvara för den övergripande uppföljningen och analysen.

Utredningen föreslår därutöver att förordningen om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken skärps, att principen om universell utformning – att göra rätt från början för att se till att alla kan använda samma saker och tjänster – ska vara vägledande, att kunskapen om levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning ska öka, bl.a. genom ny officiell statistik, och att en nationell samordnare tillsätts.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för delaktighet (MFD) har i uppdrag att verka för att funktionshinderspolitiken ska få genomslag i hela samhället. Av MFD:s regleringsbrev för 2020 framgår bl.a. att myndigheten ska bidra till att funktionshindersperspektivet får ett större utrymme hos offentliga aktörer i deras arbete med Agenda 2030. Som en del i uppdraget ska en analys göras av vilken roll och betydelse principen om universell utformning kan ha i genomförandet av agendan. Uppdraget ska genomföras i dialog med funktionshindersrörelsen och andra relevanta aktörer. Uppdraget ska delredovisas senast den 4 december 2020 samt slutredovisas senast den 28 januari 2022 till regeringen (Socialdepartementet).

Av regleringsbrevet framgår även att myndigheten ska redovisa utvecklingen inom funktionshinderspolitiken i en samlad rapport. Om möjligt ska aktuell statistik redovisas så att det går att följa utvecklingen över tid. All individbaserad statistik ska presenteras, kommenteras och analyseras efter kön

om det inte finns särskilda skäl mot detta. Rapporten ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 19 februari 2021.

MFD ska även stödja kommunerna med kunskap om hur välfärdstekniska lösningar kan bidra till ökad självständighet och delaktighet. Myndigheten ska också stödja kommunerna med kunskap om hur e-tjänster kan utformas så att så många som möjligt kan använda dem. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt i relevanta delar i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning och Post- och telestyrelsen. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 1 mars 2021.

På MFD:s webbplats finns metodstöd som ska ge vägledning och tips i kommunernas arbete med att öka delaktigheten. Det finns ett stöd om att föra dialog med personer med funktionsnedsättning och ett om att ta fram strategier.

Uppföljning av statliga myndigheters, regioners och kommuners arbete med funktionshinderspolitiken

MFD har i sin rapport Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018 inhämtat uppgifter från statliga myndigheter, kommuner och regioner om deras arbete med funktionshinderspolitiken. Hälften av alla svarande myndigheter har en färdig handlingsplan för hur lokaler, verksamhet och information ska bli tillgängliga. Ungefär hälften av de kommuner och regioner som lämnat uppgifter uppger att de har en specifik organisationsövergripande strategi eller plan för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Var femte statlig myndighet har mätbara mål för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. För kommuner och regioner är det mindre än hälften av de svarande som uppger sig ha mätbara mål. I princip samtliga de kommuner som lämnat uppgifter till MFD har samråd med funktionshindersrörelsen på övergripande nivå. Bland motsvarande grupp statliga myndigheter är det knappt hälften som för en strukturerad dialog med funktionshindersrörelsen (Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018, Myndigheten för delaktighet 2019).

Diskrimineringsombudsmannen

Sedan den 1 januari 2015 ingår bristande tillgänglighet som en form av diskriminering i diskrimineringslagen (2008:567). Bristande tillgänglighet kan utgöra diskriminering när en verksamhet inte gör tillräckligt för att en person med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till eller delta i verksamheten. Vad som är tillräckligt bedöms bl.a. utifrån hur andra lagar reglerar tillgänglighet och hur den enskilda situationen ser ut. Förbudet ska bidra till att öka tillgängligheten i samhället så att människor med funktionsnedsättning kan delta på likvärdiga villkor (do.se).

År 2018 kom det in totalt 2 567 anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Av dessa anmälningar rörde 740 diskriminering som har

samband med funktionsnedsättning, varav 368 rörde bristande tillgänglighet. Anmälningarna som rör funktionsnedsättning handlade främst om upplevd diskriminering inom arbetslivet, utbildningsområdet, socialtjänsten samt handel med varor och tjänster (do.se).

Sveriges Kommuner och Regioners positionspapper

För att tydliggöra SKR:s inriktning inom funktionshinderspolitiken har ett s.k. positionspapper tagits fram. Positionspapperet redovisar utgångspunkter, vägledande principer, frågor som är gemensamma för flera sektorer och frågor inom sektorer. SKR vill lyfta fram hur kommuner och regioner kan bidra till att utjämna skillnader och undanröja hinder så att personer med funktionsnedsättning kan bli delaktiga i samhället på lika villkor (skr.se).

Dokumentet antogs av SKR:s styrelse i november 2017. Det ska utgöra en vägledning för SKR:s arbete och göra SKR till en tydligare aktör i det funktionshinderspolitiska samtalet.

Positionspapperet omfattar 72 punkter inom olika områden där SKR anser att det är särskilt viktigt att uppmärksamma delaktighet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Dokumentet innehåller också positioner med krav på regeringen och myndigheter.

Kunskapsguiden.se

På webbplatsen Kunskapsguiden.se finns kvalitetssäkrad kunskap från flera myndigheter och andra aktörer. Kunskapsguiden.se vänder sig till dem som arbetar nära personer med behov av insatser inom hälsa, vård och omsorg. Socialstyrelsen är ansvarig utgivare i samverkan med Folkhälsomyndigheten, Forte, Läkemiddelsverket, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, (SBU), SKR och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV).

Under området Funktionshinder på Kunskapsguiden.se finns bl.a. en yrkesintroduktion för baspersonal som arbetar med personer med funktionsnedsättning och utbildningsmaterial om bemötande inom socialtjänsten och om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning.

Öppna jämförelser 2019 – Enhetsundersökningen LSS

Socialstyrelsen samlar årligen in och publicerar öppna jämförelser inom socialtjänstens olika områden och kommunal hälso- och sjukvård. Arbetet görs i samverkan med SKR och i samråd med Vårdföretagarna och Famna.

Öppna jämförelser – Enhetsundersökning LSS är en totalundersökning till verksamheterna inom bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Enhetsundersökningen är en nationell datakälla för rikstäckande uppgifter på enhetsnivå.

Av Öppna jämförelser 2019 – Enhetsundersökningen LSS (daterad 2019-10-02) framgår bl.a. att andelen boenden som har aktuella rutiner för

personalens agerande vid misstanke om eller upptäckt av våld ökade mellan 2018 och 2019 både inom bostad med särskild service och inom daglig verksamhet. I 60 procent av boendena och 54 procent av de dagliga verksamheterna finns aktuella rutiner för personalens agerande vid våld.

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) är en myndighet under Kulturdepartementet med uppdrag att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier och arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning behandlades senast i betänkande 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 14–15). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2018/19:68, rskr. 2018/19:156).

Utskottets ställningstagande

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Utskottet noterar att Sverige nyligen har lämnat en rapport till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om de åtgärder som vidtagits för att verkställa Sveriges skyldigheter enligt konventionen. Utskottet noterar även att betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23) bereds inom Regeringskansliet. Vidare ska MFD bidra till att funktionshinderspolitiken får ett större utrymme hos offentliga aktörer i deras arbete med Agenda 2030. Utskottet välkomnar detta. Enligt utskottet är det inte nödvändigt för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motion 2019/20:2332 (S). Motionen bör avslås.

Det är mycket positivt att bristande tillgänglighet sedan 2015 ingår som en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Vad som avses med bristande tillgänglighet i dessa fall framgår av lagen. Utskottet finner inte skäl att föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2019/20:2529 (C). Motionen bör avslås.

När det gäller kunskap om bl.a. bemötande av personer med funktionsnedsättning noterar utskottet att det finns olika typer av utbildningsmaterial och information på webbplatsen Kunskapsguiden.se.

Vidare gör Socialstyrelsen årligen öppna jämförelser inom bl.a. området bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet enligt LSS, vilket är viktigt för att få en uppfattning om hur det ser ut i kommunerna. Utskottet anser för närvarande inte att det är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motion 2019/20:3320 (KD) yrkandena 7–9. Motionsyrkandena bör avslås.

Slutligen är utskottet inte berett att föreslå att riksdagen tar något särskilt initiativ med anledning av motion 2019/20:1093 (SD) yrkande 4 om att bl.a. utreda om vissa mediepolitiska s.k. event bör tillgänglighetsanpassas. Motionen bör avslås.

Stöd till personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. LSS och assistansersättning, ledsagarservice, föräldraansvar, habiliteringsersättning, personliga ombud, boende, samordnad individuell plan och utförande av personlig assistans.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (KD), 6 (SD), 7 (SD), 8 (SD, KD, L), 9 (SD, KD), 10 (SD, L), 11 (SD), 12 (L), 13 (SD, L) och 14 (SD).

Motionerna

LSS och assistansersättning

I motion 2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om kortsiktiga åtgärder för den personliga assistansen. Motionärerna anför bl.a. att en ny tillfällig lag omgående behöver införas som innebär att alla prejudicerande domar från 2007 och framåt upphävs, att nyanlända utan svenskt medborgarskap inte utan vidare ska kunna beviljas personlig assistans och att assistansersättningen måste höjas. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om rätten till personlig assistans. Motionärerna presenterar förslag till vad som ska ge rätt till personlig assistans – bl.a. vad som ska utgöra grundläggande behov, att man ska ta hänsyn till arbete, att fritidsaktiviteter ska utgå från en lägsta schablon, att egenvård bör räknas som grundläggande behov och att hänsyn ska tas till den assistansberättigades livssituation. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om personlig assistans för barn under 18 år. Motionärerna presenterar förslag vad gäller föräldraansvar, personlig assistans för barn under 16 år och rätten till assistans även i skolan. I yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om genomförbarhet. Motionärerna anför bl.a. att regeringen i en kommande assistansutredning bör titta på hur hjälpen till den assistansberättigade ska fungera praktiskt.

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att personkretsarna i LSS-lagen bör utgå från behov och inte diagnoser. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att LSS-insatserna inte bör standardiseras, såsom sker i dag. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att samordningsbestämmelserna måste ses över och göras mer flexibla. I yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att verka för en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse. I yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om ett klagörande av hur principen integritetsnära bör tillämpas på olika moment vid bl.a. sondmatning

I kommittémotion 2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att återupprätta rätten till assistans för det grundläggande behovet kommunikation. Motionärerna anför bl.a. att personer med dövblindhet är ett exempel på personer som drabbas hårt när rätten till assistans för det grundläggande behovet kommunikation urholkas. I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att barn under 16 år och personer med psykisk funktionsnedsättning ska ha fortsatt rätt till assistansersättning. Motionärerna är negativt inställda till LSS-utredningens förslag i dessa delar.

I motion 2019/20:1391 av Eva Lindh m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att överväga ett mer samordnat stöd till barn med funktionsnedsättning som utgår från barnets bästa. Om kommunerna skulle få ett mer övergripande ansvar för insatserna för barn och unga upp till 16 år skulle det enligt motionärerna kunna innebära ett mer samordnat stöd.

Ledsagarservice enligt LSS

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att se över utformningen av LSS-insatser för att säkerställa att de bedöms likvärdigt över hela landet. Motionärerna anför att insatsen ledsagarservice beviljas på olika sätt i landet.

I motion 2019/20:627 av Larry Söder (KD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda orsakerna till ledsagningsför synskadade enligt LSS har minskat.

Föräldraansvar

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att förtydliga hur föräldraansvaret bör tillämpas i fråga om sondmatning. I yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att det måste förtydligas vad begreppet föräldraansvar avser så att inte godtycklighet och skillnader råder runt om i landet.

LSS-insatser vid flytt mellan kommuner

I kommittémotion 2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att bibehålla LSS-insatser vid flytt från en kommun till en annan. Motionärerna anför att kommunerna i dag har rätt att göra olika bedömningar av LSS-insatser, vilket skapar svårigheter för den som vill flytta från en kommun till en annan.

Habiliteringsersättning

I kommittémotion 2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att habiliteringsersättningen även ska omfatta personer som har daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen.

I motion 2019/20:2100 av Caroline Helmersson Olsson (S) föreslås ett tillkännagivande om att verka för en reglering av habiliteringsersättningen så att ersättningens storlek inte skiljer sig åt mellan kommunerna.

Personliga ombud

I motion 2019/20:2446 av Pernilla Stålhammar (MP) föreslås ett tillkännagivande om behovet av att se över reformen personligt ombud. Det behövs enligt motionären en förnyad uppföljning och analys av reformen.

Boende

I motion 2019/19:2764 av Carina Ståhl Herrstedt (SD) föreslås ett tillkännagivande om att verka för att tillgången till gemensamhetsutrymme i gruppboendestäder och serviceboenden ska vara utan kostnad för den enskilde.

I kommittémotion 2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av kommunernas tillämpning av merkostnadsprincipen och regelverken för förbehållsbelopp. Motionärerna anför att det kommunala självstyret medför att utgifterna för den enskilda personen för bostad med särskild service kan se olika ut beroende på var man bor i landet. Det behövs en översyn av hur kommunerna tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken för förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen.

Digitalisering av inrapportering till Försäkringskassan

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att öka digitaliseringen för inrapportering till Försäkringskassan, eftersom den administrativa bördan har ökat på senare tid.

Stödfunktion för ansökningar

I motion 2019/20:940 av Patrik Engström m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över vilket stöd personer med funktionsvariation behöver för att kunna driva sina ansökningar vidare. Ett sådant stöd ska inte ges av de myndigheter som själva är ansvariga för handläggning och bedömning.

Stöd från anhöriga

I motion 2019/20:1068 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att ge anhöriga större möjlighet att bistå äldre och personer med funktionsnedsättning vid samtal om deras val av boende, mat och övrig hjälp.

Åldersgränser

I partimotion 2019/20:3371 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om en utredning av lämpligheten med åldersgränser för assistans och bilstöd. Motionärerna anser att det bör utredas vad det skulle innebära mänskligt och samhällsekonomiskt med en ändring av 65-årsgränsen.

Samordnad individuell plan

I kommittémotion 2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utvidga möjligheterna till och skärpa kraven på samordnade individuella planer (SIP). Motionärerna anser bl.a. att det bör införas en möjlighet till sanktioner för de kommuner och regioner som trots lagens krav inte har övergripande överenskommelser om samordning.

Kostnadseffektivitet för personlig assistans

I motion 2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om den personliga assistansens kostnadseffektivitet. Motionärerna lämnar förslag på hur man kan hålla nere kostnaderna för systemet med personlig assistans, bl.a. genom att ta fram kontrollsystem för att minska fusket. Vidare bör någon form av begränsning av antalet beviljade timmar analyseras i en kommande utredning.

Utförande av personlig assistans

I motion 2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om utförandet av den personliga assistansen. Motionärerna lämnar förslag om anhöriga som personliga assistenter, arbetsmiljön för personliga assistenter, assistansanordnarens skyldigheter och valfrihet för den assistansberättigade.

Utdrag ur belastningsregistret

I motion 2019/20:1545 av Kristina Axén Olin (M) föreslås ett tillkännagivande om regelmässig kontroll mot brottsregister för anställning inom omsorgsyркиn där människor kan komma att stå i beroendeställning.

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att utdrag ur belastningsregistret ska vara obligatoriskt för personliga assistenter vid nyanställning. Motionärerna anför att brukare alltid ska känna sig trygga, och för att garantera patientsäkerheten ska personer som är dömda för vissa typer av brott inte ges anställning som personlig assistent.

Gällande rätt och viss rättspraxis

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Personkretsen i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, framgår av 1 § och utgörs av följande tre grupper:

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder orsakad av yttre våld eller kroppslig sjukdom
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Insatserna för särskilt stöd och särskild service

Enligt 9 § LSS kan följande tio insatser beviljas:

1. rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder
2. biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken (SFB)
3. ledsagarservice
4. biträde av kontaktperson
5. avlösarservice i hemmet
6. korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. korttidstillsyn för skolungdomar över tolv år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov
8. boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
10. daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10 (7 § första stycket).

Regionerna ansvarar för insatser enligt punkt 1 och kommunerna för insatser enligt punkterna 2–10, allt under förutsättning att något annat inte avtalats (2 §).

Enligt 5 § ska verksamhet enligt LSS främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som anges i 1 §. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Verksamheten ska vara av god kvalitet och bedrivas i samarbete med andra berörda samhällsorgan och myndigheter. Den ska vara grundad på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras (6 § första stycket). För verksamheten enligt denna lag ska det finnas den personal som behövs för att ett gott stöd och en god service och omvårdnad ska kunna ges (6 § andra stycket).

När åtgärder rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (6 a §).

Insatser enligt LSS ska ges den enskilde endast om han eller hon begär det (8 §). Om den enskilde är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning i frågan kan en vårdnadshavare, god man, förmyndare, förvaltare eller framtidsfullmakthavare begära insatser för honom eller henne. När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Av 10 § framgår att den enskilde ska erbjudas att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas i samråd med honom eller henne i samband med att en insats enligt denna lag beviljas. Den som har beviljats en insats ska när som helst kunna begära att en plan upprättas, om det inte redan har gjorts. I planen ska även åtgärder redovisas som vidtas av andra än kommunen eller regionen. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

Personlig assistans

I 9 a § första stycket LSS anges att med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

I andra stycket anges att den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även har rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid)
2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap)

3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Insatser enligt 9 § 2 avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år endast om

1. insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller
2. ansökan om sådan insats kommer in till kommunen senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad.

Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år.

Särskilda uppgifter för kommunen

Av 14 § framgår att kommunen ska verka för att insatser som ska tas upp i planer som avses i 10 § samordnas.

Till kommunens uppgifter hör att (15 §)

1. fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är
2. verka för att personer som anges i 1 § får sina behov tillgodosedda
3. informera om mål och medel för verksamheten enligt denna lag
4. medverka till att personer som anges i 1 § får tillgång till arbete eller studier
5. verka för att det allmänna fritids- och kulturutbudet blir tillgängligt för personer som anges i 1 §
6. anmäla till överförmyndaren dels när en person som omfattas av 1 § kan antas behöva förmyndare, förvaltare eller god man, dels när ett förmynderskap, förvaltarskap eller godmanskap bör kunna upphöra
7. samverka med organisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder
8. anmäla till Försäkringskassan när någon som har ansökt om biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till sådan assistans enligt 9 § 2 kan antas ha rätt till assistansersättning enligt 51 kap. SFB
9. underrätta Försäkringskassan när någon som får assistansersättning enligt 51 kap. SFB beviljas boende med särskild service, daglig verksamhet, barnomsorg eller någon annan insats som kan påverka behovet av personlig assistans
10. anmäla till Försäkringskassan om det finns anledning att anta att assistansersättning enligt 51 kap. SFB används för annat än köp av personlig assistans eller kostnader för personliga assistenter
11. anmäla till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om det finns anledning att anta att en tillståndshavares lämplighet för att bedriva verksamhet med personlig assistans kan ifrågasättas.

Av 16 § framgår att en kommuns ansvar enligt LSS gäller gentemot dem som är bosatta i kommunen. Ansvaret för insatser enligt 9 § 2–10 omfattar dock

inte dem som är bosatta i kommunen genom beslut av en annan kommun i fall som avses i 16 c eller 16 d §. Om en person som anges i 1 § tänker bosätta sig i en kommun, ska kommunen på ansökan meddela förhandsbesked om rätten till insatser enligt 9 §. Vid prövningen av en ansökan om förhandsbesked ska bestämmelserna i denna lag gälla. Kommunen ska utan dröjsmål planera och förbereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han eller hon bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Om det finns särskilda skäl, får en kommun verkställa ett beslut enligt 9 § 8 eller 9 i en annan kommun (16 c §). Den kommun som har beslutat om boendet har ansvaret enligt denna lag gentemot den person som till följd av beslutet är bosatt i den andra kommunen.

Av 16 d § framgår att en kommun enligt LSS har ansvar gentemot en person som till följd av ett beslut av kommunen är bosatt i en annan kommun i

1. familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453)
2. särskild boendeform för äldre människor enligt 5 kap. 5 § andra eller tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen
3. bostad med särskild service enligt 5 kap. 7 § tredje stycket eller 7 kap. 1 § första stycket 2 socialtjänstlagen.

Tillstånds- och anmälningsplikt

Av 23 § följer att en enskild person inte utan tillstånd av IVO yrkesmässigt får bedriva verksamhet som avses i 9 § 2–10.

Socialförsäkringsbalken

Assistansersättningen regleras i 51 kap. SFB. En försäkrad som omfattas av 1 § LSS kan för sin dagliga livsföring få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag (51 kap. 2 § första stycket SFB). För rätt till assistansersättning krävs att den försäkrade behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS.

Enligt 51 kap. 5 § lämnas assistansersättning inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter (51 kap. 6 § första stycket SFB).

Assistansersättning lämnas med ett särskilt angett belopp per timme. Det eller de belopp som assistansersättning lämnas med ska bestämmas för varje år som schablonbelopp som beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans (51 kap. 11 § första stycket).

Rätten till assistansersättning ska omprövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade (51 kap. 12 § SFB).

Det följer av 51 kap. 22 § SFB att för den som har beviljats assistansersättning ska den kommun som enligt LSS har ansvar för insatser åt den försäkrade ersätta kostnaderna för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

Socialtjänstlagen

Av 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, framgår att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden ska även medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. Kommunen ska vidare inrätta bostäder med särskild service för dem som till följd av sådana svårigheter som avses i första stycket behöver ett sådant boende.

Av 5 kap. 8 § framgår att socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för människor med fysiska och psykiska funktionshinder samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på dessa områden. Kommunen ska planera sina insatser för människor med fysiska och psykiska funktionshinder. I planeringen ska kommunen samverka med regionen samt andra samhällsorgan och organisationer. Vidare ska kommunen ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer med psykisk funktionsnedsättning. Om det är möjligt bör organisationer som företräder dessa personer eller deras närstående ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i överenskommelsen (5 kap 8 a §).

När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en individuell plan (2 kap. 7 §). Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål (jfr 16 kap. 4 § HSL).

Lagen om registerkontroll

Enligt lagen (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn ska den som erbjuds en anställning i staten, en kommun, en region, ett företag eller en organisation, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, på begäran av den som erbjuder anställningen visa upp ett utdrag ur belastningsregistret.

Enligt lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder får den som enligt LSS bedriver verksamhet som omfattar stöd- och serviceinsatser åt barn med

funktionshinder inte anställa någon för sådana insatser utan att först kontrollera registerutdrag enligt lagen (1998:620) om belastningsregister i fråga om den som ska anställas.

Registerkontroll ska också göras i fråga om

1. den som fullgör uppdrag i verksamhet som avses i första stycket eller som är anställd hos ett bemanningsföretag eller annan som ingått avtal med den som bedriver sådan verksamhet, om uppdragstagaren eller den anställde erbjuds eller tilldelas arbetsuppgifter som omfattar stöd- och serviceinsatser åt barn med funktionshinder och fullgör dessa uppgifter som om han eller hon var anställd i verksamheten
2. den som erbjuds praktiktjänstgöring som omfattar stöd- och serviceinsatser åt barn med funktionshinder.

Högsta förvaltningsrättens domar

I en dom från 2009 (RÅ 2009 ref. 57) uttalade Regeringsrätten att när det gäller tillämpningsområdet för insatsen personlig assistans har det betonats i lagens förarbeten att det är fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär och att insatsen ska vara förbehållen situationer av krävande eller på annat sätt komplicerad natur, i regel av mycket personligt slag. Det torde således inte vara alla praktiska hjälpbehov med t.ex. påklädning eller måltider som har avsetts. Propositionsuttalandena tyder enligt Regeringsrättens mening närmast på att vad lagstiftaren främst åsyftat är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där personen med funktionsnedsättning måste anses ha ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges. Det är inte all hjälp med t.ex. måltider eller påklädning som kan anses vara av detta kvalificerade slag. Detta bör beaktas vid tolkningen av vad som ska anses omfattas av hjälp med de grundläggande behoven enligt 9 a § LSS.

I en dom från 2012 (HFD 2012 ref. 41) uttalade Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) att insatser som ligger på sjukvårdshuvudmännen ligger utanför SoL, och därmed LSS tillämpningsområde, låt vara att kommunens yttersta ansvar gör att kommunen undantagsvis kan behöva gripa in i avvaktan på ansvarig huvudmans åtgärder (se t.ex. HFD 2011 not 92). Detta medför enligt HFD:s mening att behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹ principiellt inte kan beaktas vid bedömningen av om någon har rätt till personlig assistans enligt LSS (jfr även 51 kap. 5 § SFB). Sådana behov kan sålunda inte räknas till de grundläggande behoven. En annan sak är att sjukvårdande insatser i form av s.k. egenvård kan berättiga till personlig assistans för andra personliga behov i de fall där det konstateras att den enskilde redan har rätt till personlig assistans för att tillgodose sina grundläggande behov (jfr SOU 2012:6 s. 124 och 299).

¹ Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) trädde i kraft den 1 april 2017 (prop. 2016/17:43, bet. 2016/17:SoU5, rskr. 2016/17:141).

Vidare uttalade HFD i en dom från 2015 (HFD 2015 ref. 46) att ”annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade” måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

I en dom från april 2018 (HFD 2018 ref. 21) uttalade HFD att egenvård som avser något av de grundläggande behov som anges i 9 a § första stycket LSS kan – om den hjälp som behövs är av tillräckligt integritetskänslig karaktär – ge rätt till insatsen personlig assistans och även ligga till grund för prövningen av rätten till assistansersättning. Sondmatning ska betraktas som intag av en måltid och utgör därmed ett grundläggande behov. HFD anförde bl.a. följande (s. 6–7):

Sammanfattningsvis finner Högsta förvaltningsdomstolen att egenvård som avser något av de grundläggande behov som anges i 9 a § första stycket LSS kan beaktas inom ramen för bedömningen av hjälpbehovet. Sondmatning ska betraktas som intag av en måltid och utgör därmed ett grundläggande behov som kan – om den hjälp som erfordras är av tillräckligt integritetskänslig karaktär – ge rätt till insatsen personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. I den utsträckning sondmatningen berättigar till personlig assistans kan den också ligga till grund för prövningen av rätten till assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken.

E.K:s sondmatning utgör således ett grundläggande behov. En bedömning av i vilken mån hennes sondmatning berättigar till assistansersättning krävs inte för att avgöra prejudikatfrågan. Högsta förvaltningsdomstolen meddelar därför inte prövningstillstånd i målet i övrigt.

Slutligen uttalade HFD i en dom i mål om assistansersättning från februari 2020 (mål nr 3757-18) bl.a. följande (s. 9–10):

Grundläggande behov är de behov som uttryckligen räknas upp i 9 a § första stycket LSS, dvs. hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig samt att kommunicera med andra (och numera hjälp med andning). När det gäller personer med psykiska funktionsnedsättningar tillkommer dels sådana kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser som syftar till att förmå personen att själv tillgodose något av de grundläggande behoven, dels sådan aktiv tillsyn av övervakande karaktär som har sin grund i den psykiska funktionsnedsättningen och som behövs för att begränsa allvarliga konsekvenser av ett utagerande beteende. I båda fallen är det en förutsättning för rätt till personlig assistans att hjälpen kräver ingående kunskaper om den funktionsnedsatte som person.

Bakgrund och pågående arbete

Januariavtalet 2019

I den överenskommelse om 73 punkter som Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna ingick 2019, det s.k. januariavtalet, anger de fyra partierna att de ska förbättra möjligheter till jobb, ett gott liv och en meningsfull fritid för alla med olika former av funktionsnedsättning. Vidare anför följande:

Säkerställ att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Alla som har rätt till stöd ska få det. Rätt till assistans för egenvård, inklusive andning och sondmatning, ska återställas [...] Rätten till assistans för behov av tillsyn ska stärkas. Definitionen av normalt föräldraansvar ska smalnas av. Tillsätt en ny assistansutredning för att säkra detta. (Utredning 2019. Ny lagstiftning från 2021). Utred också frågan om huvudmannaskapet för den personliga assistansen. (Utredning 2021. Eventuell ny lagstiftning under nästa mandatperiod.)

Andningshjälp och sondmatning

I december 2018 lämnade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen att den skyndsamt borde återkomma med lagförslag som säkerställer att andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov enligt LSS (bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111).

I juni 2019 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag om personlig assistans för hjälp med andning (prop. 2018/19:145). I propositionen föreslog regeringen att hjälp med andning ska vara ett grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt LSS. Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till lagändring (bet. 2019/20:SoU3). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2019/20:7). Lagändringen trädde i kraft den 1 november 2019.

I propositionen aviserade regeringen att ett lagförslag snarast skulle beredas som innebär att samtliga hjälpmoment vid andningshjälp och sondmatning ska ge rätt till personlig assistans (prop. 2018/19:145 s. 21).

En lagrådsremiss lämnades till Lagrådet den 30 januari 2020 och Lagrådets yttrande överlämnades den 10 februari 2020.

Regeringens proposition 2019/20:92 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning överlämnades till riksdagen den 10 mars 2020. Av sammanfattningen framgår följande:

I propositionen föreslås att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, oavsett hjälpens karaktär. Vidare föreslås att åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans för andra personliga behov enligt LSS.

I propositionen föreslås även att det ska införas en bestämmelse i LSS som anger att personlig assistans inte lämnas för åtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret. En sådan bestämmelse finns redan i dag i socialförsäkringsbalken. Hjälpåtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret ska dock kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning när det gäller hjälp med andning, åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges, måltider i form av sondmatning och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska enligt förslaget i propositionen undantas från kravet på särskilda skäl för

assistansersättning för tid när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola. Detsamma ska gälla för åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och för åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans och assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Utskottet planerar att behandla propositionen under våren 2020.

Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn

I januari 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över olika frågeställningar inom personlig assistans enligt LSS.

Utredaren ska se över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser. Vidare ska utredaren analysera och föreslå hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas. Utredaren ska även se över hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaldas av (dir. 2020:3).

Utredarens förslag ska öka kontinuiteten och förutsägbarheten inom personlig assistans och assistansersättning. Förslagen ska också präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet.

Utgångspunkten är att lämna förslag för långsiktig stabilitet dels ur ett individperspektiv, dels ur ett samhällsperspektiv. Förslagen ska vara kostnadsmässigt hållbara.

Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till och föreslå hur personlig assistans kan lämnas för stöd vid egenvårdsinsatser
- analysera och ta ställning till hur personer som omfattas av personkretsen enligt LSS och som behöver hälso- och sjukvårdsåtgärder till följd av sina funktionsnedsättningar kan ges ändamålsenligt stöd
- analysera gränsdragningen mellan egenvård och hälso- och sjukvård enligt HSL och överväga om frågan ska regleras i författning på en högre nivå än myndighetsföreskrifter
- analysera behovet av ändringar i nuvarande reglering av uppgiftslämnande och sekretess i ärenden om personlig assistans och assistansersättning för egenvårdsåtgärder
- ta ställning till och föreslå hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas
- ta ställning till om en rättssäker tillämpning av föräldraansvaret vid bedömningen av det enskilda barnets rätt till personlig assistans kan uppnås genom kunskapsstöd eller riktlinjer eller om detta ansvar i stället bör smaldas av genom reglering i författning

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 23 mars 2021.

LSS-utredningen

Regeringen beslutade i maj 2016 om ett kommittédirektiv för en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40). Utredningen tog namnet Utredningen om en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (S 2016:03, LSS-utredningen).²

LSS-utredningen överlämnade sitt betänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88) den 10 januari 2019. Utredningen förslår att en ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning ska ersätta den nuvarande lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utredningen föreslår tre nya LSS-insatser:

- personlig service och boendestöd – för den som inte bor i gruppboende eller serviceboende men har behov av stöd i vardagen
- personligt stöd till barn – för barn under 16 år
- förebyggande pedagogiskt stöd – för personer som behöver stöd som kräver ingående kunskaper.

Utredningen föreslår även bl.a. att staten ska ha hela ansvaret för insatsen personlig assistans samt att samma tre grupper som ingår i LSS s.k. personkrets ska finnas kvar.

Den som är över 16 år ska enligt utredningen ha rätt till personlig assistans om han eller hon på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver praktisk hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, eller att kommunicera med andra. Utredningen föreslår att den som har rätt till personlig assistans ska beviljas 15 timmar per vecka för andra personliga behov som avser dagligt liv i hemmet, inköp, träning och fritidsaktiviteter i form av en schablon. För behov av ytterligare stöd för specifika aktiviteter ska tid beviljas utöver schablonen om 15 timmar.

Den som har behov av stöd i den dagliga livsföringen i annan bostad än en bostad med särskild service ska ha rätt till den nya insatsen personlig service och boendestöd som kan avse praktisk hjälp i hemmet, motivationsåtgärder, ledsagning, stöd vid föräldraskap och annat motsvarande stöd som den enskilde har behov av för sin dagliga livsföring. Utredningen föreslår att ledsagning ska ingå i insatsen personlig service och boendestöd.

Utredningen föreslår vidare att den som inte har fyllt 16 år och på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig och att kommunicera med andra på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar, på grund av psykisk funktionsnedsättning har behov av hjälp som förutsätter ingående kunskaper

² Se även dir. 2017:92, 2017:120 och 2018:35.

om honom eller henne, eller har behov av stöd för omvårdnad ska ha rätt till den nya insatsen personligt stöd till barn.

Utredningen föreslår även att den som är över 16 år och som på grund av stor och varaktig psykisk funktionsnedsättning har behov av personligt stöd av ett begränsat antal personer som har ingående kunskaper om honom eller henne och funktionsnedsättningen ska ha rätt till den nya insatsen förebyggande pedagogiskt stöd.

LSS-utredningens betänkande har inte remissbehandlats. Utredningen bereds inom Regeringskansliet.

Försäkringskassans regleringsbrev för 2020

Enligt Försäkringskassans regleringsbrev för 2020 är målet samma som för 2019:

Försäkringskassans arbete med assistansersättning ska bidra till det nationella målet för funktionshinderpolitiken. Handläggningen ska präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet så att den som är berättigad till ersättning också får det. Besluten ska vara likvärdiga över hela landet, för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män. Försäkringskassan ska verka för att utredningar, försäkringsmedicinska utredningar och läkarutlåtanden håller hög kvalitet. Försäkringskassan ska även säkerställa en god kontroll för ett effektivt och rättssäkert nyttjande av gemensamma resurser och för att motverka bidragsbrott.

När det gäller åiterrapportering anges i regleringsbrevet att Försäkringskassan ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att uppnå målet. Försäkringskassan ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka möjligheten att följa utvecklingen av förmånen, bl.a. genom utveckling av it-stödet. Försäkringskassan ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att säkerställa kontroll för att motverka bidragsbrott. Vidare ska Försäkringskassan redovisa samverkan med IVO.

Försäkringskassan har i regleringsbrevet fått följande tre uppdrag om assistansersättning:

- Försäkringskassan ska redovisa indikatorer för assistansersättning. Indikatorerna ska bl.a. följa utvecklingen av antalet brukare, antalet timmar, kostnader och antalet avslag. Redovisningen ska göras utifrån åldersgrupper och uppdelat på flickor och pojkar samt kvinnor och män. I redovisningen ska även de mest relevanta indikatorerna analyseras. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 25 maj 2020.
- Försäkringskassan ska beskriva och förklara orsaker till det minskande antalet personer som tar emot assistansersättning. I uppdraget ingår att analysera och beskriva orsaker till att antalet personer som beviljas ersättningen minskar. I uppdraget ingår även att analysera och beskriva orsaker till att ersättningen upphör. Försäkringskassan ska redovisa uppdraget till regeringen (Socialdepartementet) senast den 25 maj 2020.

- Försäkringskassan ska följa upp och analysera antalet personer som beviljas eller får avslag på sin ansökan om assistansersättning för andningshjälp enligt SFS 2019:618. I uppdraget ingår att analysera och beskriva orsakerna till besluten. Försäkringskassan ska lämna en delredovisning senast den 14 december 2020 och slutredovisa uppdraget till regeringen (Socialdepartementet) senast den 7 juni 2021.

Habiliteringsersättning

I förarbetena till LSS rekommenderas att kommunen lämnar viss ersättning till deltagare i daglig verksamhet (habiliteringsersättning). Regeringen införde 2018 ett bidrag om 350 miljoner kronor per år för att stödja kommunerna i deras arbete med att stimulera deltagande i daglig verksamhet (prop. 2017/18:1 utg.om. 9, bet. 2017/18:SoU1, rskr. 2017/18:121). Bidraget får användas av kommunerna för att införa eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS.

Socialstyrelsen har i uppdrag att betala ut statsbidraget till kommunerna. Av rapporten Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning – Lägesrapport 2019 framgår att sammanlagt 198 kommuner rekviderade medel från Socialstyrelsen 2018, varav 24 kommuner som inte hade habiliteringsersättning innan dess. Anledningarna till att många kommuner valt att inte rekquirera medel är flera; bl.a. har kommunerna kommunicerat att de är osäkra på var gränsen går för låg ersättning samt att de är oroliga för långsiktigheten i statsbidraget. Som ett led i att stärka den långsiktiga hållbarheten har regeringen fattat beslut om att statsbidraget även får användas för att bibehålla en tidigare höjning. Under 2018 betalade 89 procent av landets kommuner ut habiliteringsersättning till personer med beslut om daglig verksamhet enligt LSS. Andelen har ökat med 1 procentenhet jämfört med föregående år och 4 procentenheter sedan 2016.

Ledsagarservice

Socialstyrelsen konstaterade i Kartläggning och analys av vissa insatser enligt LSS (2015) att det finns stora skillnader i hur insatsen ledsagarservice tillämpas i kommunerna. Olikheterna berör främst var insatsen kan beviljas, vem som ska svara för ledsagarens omkostnader och vad som ingår i personlig service. Kommunernas riktlinjer innehåller i vissa fall avgränsningar för vem som kan beviljas insatsen ledsagarservice.

Personligt ombud

Verksamheten med personligt ombud riktar sig till personer med psykiska funktionsnedsättningar som har betydande och väsentliga svårigheter att utföra aktiviteter på olika livsområden. De som kan få stöd av personligt ombud ska vara 18 år eller äldre och ha omfattande behov av vård, stöd och service, rehabilitering och sysselsättning. Dessutom ska de ha behov av långvariga kontakter med socialtjänsten, primärvården och den specialiserade

psykiatrin, och andra myndigheter. Socialstyrelsen fördelar statsbidrag till kommuner för att subventionera kommunernas kostnader för personliga ombud.

Av budgetpropositionen för 2020 framgår att insatsen personligt ombud utökas med 30 miljoner kronor 2020–2022 för att öka subventionsgraden per ombud (prop. 2019/20:1 utg.omr. 9, bet. 2019/20:SoU1, rskr. 2019/20:135 och 136).

Boende i gruppbostad eller i bostad med särskild service enligt LSS

I propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188) gjorde regeringen bedömningen att ”frågan om hur enskilda som fått insatsen gruppbostad eller bostad med särskild service för vuxna enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska undgå att få merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning bör ses över” (s. 62).

Som skäl för sin bedömning anförde regeringen bl.a. att insatser med beslut om boende är av central betydelse för personer med funktionsnedsättning och att en viktig och grundläggande funktionshinderspolitisk princip är att människor inte ska ha merkostnader på grund av funktionsnedsättningar. Enligt regeringen bör därför utgångspunkten vara att merkostnader till följd av funktionsnedsättning ska kompenseras alternativt förebyggas.

Översyn av LSS-regler när det gäller bostad med särskild service

I mars 2020 tillsatte regeringen en utredning som ska se över reglerna och klargöra rättsläget för boende med särskild service enligt LSS. Syftet med översynen är att den enskilde inte ska drabbas av merkostnader för sitt boende på grund av sin funktionsnedsättning (dir. 2020:28).

Personer med funktionsnedsättning kan få insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Enligt lagen ska personer med omfattande funktionsnedsättningar tillförsäkras goda levnadsvillkor. De flesta kommuner som erbjuder bostad med särskild service upplåter dessa LSS-boenden genom ett hyresförhållande enligt hyreslagen.

Utredaren ska bl.a. redogöra för och bedöma rättsläget när det gäller kommunens möjlighet att välja upplåtelseform för bostad med särskild service, hur reglerna i hyreslagen tillämpas i hyresförhållande för sådant boende och under vilka förutsättningar gemensamhets- och personalutrymmen i anslutning till bostaden får utgöra underlag för beräkning av hyran enligt hyreslagen.

Utredaren ska även analysera och redogöra för vilka ekonomiska konsekvenser ett hyres- respektive avgiftsförhållande enligt gällande reglering får för den enskildes kostnader för sitt boende.

Vid behov ska utredaren föreslå en mer kostnadseffektiv reglering som innebär att den enskilde inte ska få merkostnader för sitt boende på grund av sin funktionsnedsättning.

Uppdraget ska redovisas senast den 23 mars 2021.

Förbättrat kunskapsläge kring merkostnadsersättning

I mars 2020 fick Konsumentverket i uppdrag att bistå Försäkringskassans arbete med att bedöma merkostnader för personer med funktionsnedsättning (S2020/01859/SF) genom att dela med sig av kunskap om vad som anses utgöra normala levnadskostnader. Konsumentverket ska även utveckla sitt referensmaterial inom området.

Regelverket för såväl merkostnadsersättning som den tidigare handikappersättningen ställer enligt regeringen höga krav på individuella bedömningar av vilka merkostnader som anses som skäliga. Handläggningen av merkostnadsersättningen riskerar att bli tidskrävande i och med att Försäkringskassan ska bedöma skäligheten i den enskildes utgifter och om dessa kan härledas till funktionsnedsättningen.

Ett referensmaterial om vad som utgör normala kostnader, för personer utan funktionsnedsättning bedöms kunna underlätta Försäkringskassans bedömning av vad som är skäliga merkostnader för personer med funktionsnedsättning.

Konsumentverket får för uppdragets genomförande använda 1,5 miljoner kronor under 2020. Uppdraget ska redovisas till Socialdepartementet senast den 1 mars 2021.

Rapport om samordnad individuell plan

Socialutskottet beslutade i december 2016 att göra en utvärdering av samordnad individuell plan (SIP) för enskilda och att inrikta studien på barn med funktionsnedsättning och äldre multisjuka. I januari 2018 överlämnade utskottets arbetsgrupp för utvärdering och forskningsfrågor sin rapport Samordnad individuell plan (SIP) – en utvärdering (2017/18:RFR5).

I rapporten lämnas bl.a. följande iakttagelser:

- Kunskap om SIP-lagstiftningen är en nyckelfaktor för genomförandet.
- Bristande förståelse för varandras professioner och olika verksamhetskulturer är ett betydande hinder för att genomföra SIP.

SKR:s arbete med samordnad individuell plan

En SIP ska upprättas tillsammans med brukare för insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård som samordnas. Men man kan även använda SIP som ett tydliggörande verktyg för planering av insatser och samarbete inom en huvudman och ihop med den enskilde. SKR har tagit fram stödmaterial för dem som deltar och håller i SIP-mötet samt information till den enskilde (skr.se).

Ökade tillståndskrav och skärpt tillståndsprövning

Den 7 juni 2018 fattade riksdagen beslut om att införa tillståndsplikt för verksamhet som avser ledsagarservice, biträde av kontaktperson eller avlösarservice i hemmet enligt LSS (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr. 2017/18:356). Beslut fattades även om en ägar- och ledningsprövning som innebär nya krav på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar för att beviljas tillstånd att bedriva verksamhet enligt LSS. Tillstånd får endast beviljas den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för nämnda verksamheter och även i övrigt bedömts lämplig. Tillståndsinnehavaren ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten. Kretsen som ska provas omfattar styrelse och ägare samt andra med ett väsentligt inflytande över verksamheten. Tidigare ställde lagstiftningen enbart krav på ägar- och ledningsprövning av verksamhet med personlig assistans som avses i 9 § 2 eller 9 § 6–10 LSS. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

Kontroll av assistansersättning

Under 2018 genomförde Försäkringskassan totalt ca 1 300 kontrollutredningar av både assistenter och assistansberättigade, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Antalet ärenden som leder till åtgärder har minskat något, men antalet polisanmälningar har fördubblats. Även samverkan med IVO har utvecklats – bl.a. genom att man har tagit fram rutiner och effektivisera informationsutbytet. Under 2018 anmälde 59 assistansanordnare till IVO, vilket är i nivå med föregående år. Försäkringskassan har också stoppat utbetalningarna till sex anordnare (Försäkringskassans årsredovisning 2018).

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har på uppdrag av regeringen (S2013/4380/FST) i rapporten Åtgärder för att begränsa fusk och felaktigheter i assistansersättningen – en granskning av systemet efter 2013 års förändringar (2018:4) analyserat effekterna av nya förutsättningar för kontroll. ISF konstaterar att det inte går att uppskatta ändringarnas effekter för de som omfattas av regeländringarna, dvs. i första hand assistansanordnarna. Lagändringen har dock medfört att Försäkringskassan har getts ökade möjligheter att analysera, följa upp och kontrollera att assistansersättningen används rätt.

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen

Regeringen beslutade den 30 juni 2016 att inrätta en delegation med uppdrag att motverka överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och andra närliggande skattefinansierade eller skattesubventionerade system (Fi 2016:07). Delegationens uppdrag var att genom sitt arbete bidra till att de resurser som fördelas genom dessa system endast kommer dem till del som resurserna är avsedda för (dir. 2016:60). Delegationen överlämnade sitt slutbetänkande Samlade åtgärder för korrekta

utbetalningar från välfärdssystemen (SOU 2019:59) i december 2019. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Analys av arbetet med assistansanordnare

Enligt IVO:s regleringsbrev för 2020 ska myndigheten göra en analys av arbetet med tillsyn och prövning av tillstånd för assistansanordnare i syfte att öka kvaliteten för brukarna inom insatsen personlig assistans (S2019/05315/RS). Myndigheten ska ge förslag till åtgärder för att hindra anordnare från att bedriva oseriös verksamhet. Myndigheten ska samråda med Försäkringskassan i uppdraget, som ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 26 oktober 2020.

Översyn av yrket personlig assistent

I juli 2018 tillsatte regeringen en utredning av yrket personlig assistent (S 2018:08). Syftet med översynen var att undersöka hur personliga assistenters villkor ser ut i såväl kommunal som privat verksamhet samt hos brukarkooperativ och hos assistansberättigade som anställer sina egna assistenter (dir. 2018:72).

Den 15 januari 2020 överlämnade utredningen sitt betänkande Översyn av yrket personlig assistent – ett viktigt yrke som förtjänar bra villkor (SOU 2020:1) till regeringen. I utredningen lämnas flera förslag på vad regeringen bör göra för att förbättra personliga assistenters arbetsvillkor.

Utredningen föreslår bl.a. att regeringen

- ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett nationellt utbildnings- och kunskapsmaterial
- ger lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga hur det förhöjda timbeloppet används
- ger IVO i uppdrag att genomföra en tillsyn av hur regelverket för egenvård och vård på delegation tillämpas vid personlig assistans
- ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd för egenvård och hälso- och sjukvård på delegation inom personlig assistans
- ger privata assistansbolag ansvar för att finansiera sina assistenters sjuklönekostnader
- inför ett krav på att arbetsgivare ska tillämpa kollektivavtalsliknande villkor
- ser över om lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete behöver anpassas till dagens förhållanden.

Betänkandet har remitterats (S2020/00202/SOF).

Belastningsregisterkontroll i arbetslivet

I april 2019 överlämnades betänkandet Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd (SOU 2019:19) till regeringen (dir. 2018:12). I betänkandet lämnas förslag om ett utökat författningsstöd för

registerkontroll i arbetslivet när det gäller Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, finansiella företag som omfattas av krav på ledningsprövning samt offentliga och enskilda aktörer som utför vård- och omsorgsinsatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. Ett sådant författningsstöd är nödvändigt om det införs ett generellt förbud mot registerkontroll i enlighet med vad som föreslagits av Utredningen om registerutdrag i arbetslivet (A 2013:04).

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Svar på skriftliga frågor

Den 5 februari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om LSS-utredningen (fr. 2019/20:809). Socialministern anförde följande:

Pia Steensland har frågat mig om jag och regeringen avser att skicka LSS-utredningen på remiss.

Jag och Regeringen anser att det är viktigt att få till stånd ändamålsenliga insatser i LSS. LSS-utredningen bereds dock fortfarande i regeringskansliet och därför kan jag i dagsläget inte ge något närmare besked om tidsplan.

Regeringen vill säkerställa att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Regeringen har därför gått vidare med detta genom att ge en särskild utredare i uppdrag att se över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser. Beslutet bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Vidare ska utredaren analysera och föreslå hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas. Utredaren ska även se över hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaldas av.

Den 25 februari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om tvåårsomprövning av assistansersättningen (fr. 2019/20:945). Socialministern anförde följande:

Pia Steensland har frågat mig om jag och regeringen bedömer att bestämmelsen om tvåårsomprövning kommer att återinföras när rätten till assistansersättning för andning och sondmatning och/eller egenvård och tillsyn har stärkts, och kommer tvåårsomprövningen i så fall att ha samma utformning som före den 1 april 2018.

I propositionen om Vissa förslag om personlig assistans (prop. 2017/18:78) föreslog regeringen att bestämmelsen om tvåårsomprövningen ska tas bort med bedömningen att den bör återinföras så snart det finns förutsättningar för det. Genom att ta bort bestämmelsen ville regeringen skapa bättre förutsägbarhet för enskilda och bättre planeringsförutsättningar för kommunerna.

Mot bakgrund av det som pågår när det gäller assistansersättningen är det i nuläget inte aktuellt att göra några förändringar när det gäller tvåårsomprövningen.

Den 5 februari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om schablonersättningen (fr. 2019/20:836). Socialministern anförde följande:

Carina Ståhl Herrstedt har frågat mig hur jag tänker agera för att nivån på uppräknig av schablonersättningen inte ska få negativa konsekvenser för assistenternas villkor.

Nivån på schablonersättningen är av betydelse för att säkerställa goda arbetsvillkor för den personliga assistenten och inte minst för att ge trygghet för den som behöver insatsen personlig assistans.

Jag är glad att regeringen genom utredningen om en översyn av yrket personlig assistans (S 2018:08) fått ett betänkande som beskriver personliga assistenters arbetsförhållanden när det gäller arbetsvillkor och arbetsmiljö. Det pågår ett beredningsarbete i Regeringskansliet och det är därför för tidigt för mig att uttala mig på vilket sätt förslagen kommer att hanteras.

Enligt bestämmelser i socialförsäkringsbalken ska de eller det belopp som assistansersättningen lämnas med för varje år bestämmas som schablonbelopp. Beloppet beräknas med ledning av de uppskattade kostnaderna för att få assistans.

I enlighet med bestämmelserna inhämtar regeringen därför underlag för att beräkna ett schablonbelopp som ska vara på en nivå som ger rimliga förutsättningar att bedriva assistansverksamhet. I budgetpropositionen aviserar regeringen förslag till schablonbelopp för kommande år.

Jag tycker det är en bra ordning. Jag och regeringen tänker också fortsatt agera för att säkerställa att personlig assistans och assistansersättning är av god kvalitet.

Den 20 november 2019 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om Försäkringskassans långa handläggningstider för assistansersättningen (fr. 2019/20:330). Socialministern anförde följande:

Carina Ståhl Herrstedt har frågat mig hur jag vill komma till rätta med assistansbolagens ekonomiska otrygghet och Försäkringskassans långa handläggningstider för assistansersättningen.

Det stämmer som Carina Ståhl Herrstedt anger i sin fråga att Försäkringskassan har infört ett nytt digitalt tidredovisningssystem. Syftet med att uppgifter lämnas digitalt är att anordnarnas administration ska förenklas samtidigt som Försäkringskassan kan säkerställa att rätt ersättning betalas ut.

Ett av syftena med den personliga assistansen är att brukarna ska få välja mellan olika anordnare. För att assistansbolag oberoende av storlek ska ges rimliga möjligheter att bedriva verksamhet är kontinuitet och en administration utan krångel viktiga förutsättningar. Jag utgår från att Försäkringskassan följer förvaltningslagens krav på enkel och snabb ärendehantering med öppenhet mot berörda parter om hur handläggningen fortskrider.

Regeringen har en löpande dialog med Försäkringskassan om frågor som rör förenklad ärendehantering t.ex. genom ökad digitalisering. Detsamma gäller vikten av att Försäkringskassan har rimliga handläggningstider för att såväl medborgare som assistansbolag ska få den ersättning de har rätt till i tid. Jag och regeringen kommer att fortsätta att följa dessa frågor.

Den 15 januari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om fusk och överutnyttjande inom assistansersättningen (fr. 2019/20:696). Socialministern anförde följande:

Pia Steensland har frågat mig om regeringen har gjort någon uppföljning och analys av effekten av de lagändringar som alliansregeringen initierade

för att beivra fusk och kriminalitet inom assistansersättningen, och vilka ytterligare åtgärder regeringen är beredd att vidta om inte effekten har varit ändamålsenlig.

Jag delar Pia Steenslands syn att det är viktigt att förhindra kriminalitet i välfärden samtidigt som det inte får innebära att de berättigades assistansersättning beskärs. Lagen om stöd och service (LSS) där personlig assistans ingår är en rättighetslagstiftning och den som har rätt till assistans ska också få det.

Regeringen gav 2013 Inspektionen för socialförsäkring (ISF) i uppdrag att följa upp vilka åtgärder Försäkringskassan vidtagit med anledning av de lagändringar som trädde i kraft 1 juli 2013 med syfte att motverka fusk och fel i utbetalningar. ISF redovisade i två delar, en rapport 2015 och en 2018. ISF slutsats var att en påtaglig effekt av lagändringarna var den påbörjade utvecklingen av ett nytt it-stöd för handläggning av assistansersättningen, och Försäkringskassan menade att lagändringen haft en viss positiv verkan framförallt för myndighetens möjligheter att stoppa felaktiga utbetalningar.

Regeringen tillsatte därutöver en Delegation med uppdrag att motverka överutnyttjandet av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, som lämnade sin slutredovisning den 12 december 2019 (SOU 2019:59).

I Försäkringskassans regleringsbrev för 2020 har det vidare i återrapporteringskravet, som hör till målet om assistansersättning, förtydligats att myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits för att säkerställa kontroll i syfte att motverka bidragsbrott inom assistansersättningen.

Sammanfattningsvis bedömer jag att regeringen har vidtagit verkningsfulla åtgärder för att säkra att personlig assistans kommer de assistansberättigade till del samtidigt som vi motverkar kriminalitet. Regeringen följer löpande hur det arbetet utvecklas.

Den 5 februari 2020 besvarade socialminister Lena Hallengren (S) en skriftlig fråga om metoder för beräkning av felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen (fr. 2019/20:841). Socialministern anförde bl.a. följande:

Pia Steensland har frågat mig vad jag anser om att man använder Expertmetoden, som enligt forskare och Försäkringskassan saknar evidens för att beräkna felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen, och vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa att evidensbaserade metoder kommer att användas framöver.

Regeringen är angelägen om att minska risken för felaktiga utbetalningar och brottsligt utnyttjande av alla välfärdssystem. De utbetalande myndigheterna har därför i uppgift att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott. För att fullgöra sin uppgift behöver myndigheterna arbeta med flera åtgärder och rikta insatserna där de gör störst nytta, bland annat genom att kontinuerligt genomföra riskanalyser och vidareutveckla olika metoder för att minska sådana risker. Delegationen mot överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (Fi 2016:07, dir. 2016:60) har tillfört ytterligare kunskap om problemens omfattning och redovisar även den osäkerhet som föreligger beträffande deras olika bedömningar. För områden där empiriska underlag saknas blir också osäkerheten större. Vilka metoder som sedan är bäst lämpade för att minska risken för felaktiga utbetalningar och motverka bidragsbrott anser jag vara upp till

myndigheten, eller utredningen i det enskilda fallet, att bedöma utifrån deras kännedom om den specifika verksamheten.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om bl.a. LSS och assistansersättningen, daglig verksamhet, stöd till föräldrar och kontroller behandlades senast i betänkande 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 35–36). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2018/19:68, rskr. 2018/19:156).

Utskottets ställningstagande

LSS och assistansreformen har genom åren på avgörande sätt förbättrat livskvaliteten och ökat självbestämmandet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. Ytterst handlar LSS och assistansersättningen om att tillförsäkra personer med omfattande och varaktiga stödbehov insatser som de behöver för sitt dagliga liv. Det är av största vikt att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet.

Under senare år har rättstillämpningen av LSS fått konsekvenser för brukare med personlig assistans. Utskottet ser därför positivt på vad som anges i det s.k. januariavtalet om att säkerställa att den personliga assistansen och assistansersättningen präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet och att alla som har rätt till stöd ska få det. Ändringen i LSS när det gäller personlig assistans för hjälp med andning som trädde i kraft den 1 november 2019 var en viktig åtgärd, liksom förslagen i den nyligen överlämnade propositionen Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning (prop. 2019/20:92).

Utskottet välkomnar även att regeringen har tillsatt en utredning som ska utreda stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, hur definitionen av normalt föräldraansvar kan smaldas av samt hur rätten till assistans vid behov av tillsyn kan stärkas (dir. 2020:3).

Vidare konstaterar utskottet att LSS-utredningens slutbetänkande (SOU 2018:88) bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår på detta område anser utskottet inte att riksdagen nu bör ta några initiativ när det gäller förändringar av LSS och assistansersättningen. Motionerna 2019/20:819 (SD) yrkandena 3–5, 11 och 14, 2019/20:1391 (S), 2019/20:2399 (M) yrkandena 1 och 4–6 samt 2019/20:3320 (KD) yrkandena 3 och 15 bör avslås.

Som nämnts ovan har regeringen nyligen tillsatt en utredning om att se över olika frågeställningar inom personlig assistans (dir. 2020:3). Utredaren ska bl.a. ta ställning till om en rättssäker tillämpning av föräldraansvaret vid bedömningen av det enskilda barnets rätt till personlig assistans kan uppnås genom kunskapsstöd eller riktlinjer eller om detta ansvar i stället bör smaldas av genom reglering i författning. Vidare föreslår regeringen i den nyligen överlämnade propositionen Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som

avser andning och måltider i form av sondmatning (prop. 2019/20:92) bl.a. att hjälpåtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret ska kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning när det gäller hjälp med andning, åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges, måltider i form av sondmatning och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider. Mot bakgrund av detta anser utskottet att motion 2019/20:819 (SD) yrkandena 15 och 16 bör avslås.

För vissa av dem som ingår i LSS personkrets bidrar ledsagning till delaktighet i samhällslivet och ger möjlighet att delta i olika aktiviteter och ingå i en gemenskap med andra. Utskottet noterar att LSS-utredningen föreslår att personlig service och boendestöd ska införas som en ny insats i LSS och att ledsagarservice föreslås ingå i denna insats. Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motionerna 2019/20:627 (KD) och 2019/20:819 (SD) yrkande 33. Dessa bör avslås.

Enligt utskottet bör en individ kunna räkna med att få sina behov bedömda på samma sätt även om hon eller han flyttar till en annan kommun. Insatsen ska dessutom vara utformad så som lagstiftaren avsett och rättspraxis utvisat. I detta sammanhang noterar utskottet att det i det s.k. januariavtalet anförs att frågan om huvudmannaskapet för den personliga assistansen bör utredas. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motion 2019/20:3320 (KD) yrkande 5, som bör avslås.

Utskottet ser positivt på att det 2018 infördes ett bidrag om 350 miljoner kronor per år i syfte att stödja kommunerna i deras arbete med att stimulera deltagande i daglig verksamhet. Bidraget får användas av kommunerna för att införa, bibehålla eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet enligt LSS. Utskottet anser inte att riksdagen för närvarande bör ta några initiativ med anledning av motionerna 2019/20:2100 (S) och 2019/20:3320 (KD) yrkande 12. Motionerna bör avslås.

Utskottet är positivt till att insatsen personligt ombud utökas med 30 miljoner kronor per år 2020–2022 i syfte att öka subventionsgraden per ombud. Utskottet är dock inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motion 2019/20:2446 (MP). Motionen bör avslås.

Utskottet noterar att regeringen nyligen har tillsatt en utredning som ska se över reglerna och klargöra rättsläget för boende med särskild service enligt LSS (dir. 2020:28). Syftet med översynen är att den enskilde inte ska drabbas av merkostnader för sitt boende på grund av sin funktionsnedsättning. Utskottet välkomnar utredningen och anser att motionerna 2019/20:2742 (L) yrkande 19 och 2019/20:2764 (SD) bör avslås i avvaktan på utredningens resultat.

Vidare noterar utskottet att Försäkringskassan har infört ett digitalt tidsredovisningssystem i syfte att anordnarnas administration ska förenklas samtidigt som Försäkringskassan kan säkerställa att rätt ersättning betalas ut.

Utskottet anser inte att det finns skäl att föreslå att riksdagen tar något initiativ med anledning av motion 2019/20:819 (SD) yrkande 9, utan det bör avslås.

I motion 2019/20:940 (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över vilket stöd personer med funktionsvariation behöver för att driva sina ansökningar vidare. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen tar ett sådant initiativ. Motionen bör avslås.

Riksdagen bör inte heller ta några initiativ med anledning av motion 2019/20:1068 (M) om att ge anhöriga större möjlighet att hjälpa bl.a. personer med funktionsnedsättning vid samtal om deras val av boende m.m. Motionen bör avslås.

Utskottet har viss förståelse för vad som framförs i motion 2019/20:3371 (L) yrkande 5 om att ändra åldersgränserna för personlig assistans och bilstöd, bl.a. mot bakgrund av de höjda åldersgränserna i pensionssystemet. Utskottet är dock inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ. Motionsyrkandet bör avslås.

När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med regionen enligt lag upprätta en samordnad individuell plan (SIP). Utskottet anser att det är viktigt att detta görs och välkomnar att SKR bl.a. har tagit fram stödmaterial för dem som deltar och håller i SIP-möten samt information om SIP till den enskilde. Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motion 2019/20:2742 (L) yrkande 2. Motionsyrkandet bör avslås.

Vidare noterar utskottet att regeringen har vidtagit olika åtgärder för att motverka fusk inom assistansersättningen. Utskottet finner därför inte skäl att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motion 2019/20:2399 (M) yrkande 3. Motionsyrkandet bör avslås.

Utskottet välkomnar betänkandet Översyn av yrket personlig assistent – ett viktigt yrke som förtjänar bra villkor (SOU 2020:1) som nyligen har överlämnats till Regeringskansliet. Motion 2019/20:2399 (M) yrkande 7 bör avslås.

Slutligen noterar utskottet att betänkandet Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd (SOU 2019:19) bereds inom Regeringskansliet. I avvaktan på denna beredning bör motionerna 2019/20:819 (SD) yrkande 40 och 2019/20:1545 (M) avslås.

Ledarhundsverksamhet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ledarhundsverksamhet, stöd till bilbarnstolar och cykelstöd.

Jämför reservation 15 (SD, C, L) och 16 (SD, KD, L).

Motionerna

Ledarhundsverksamhet

I kommittémotion 2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31 föreslås ett tillkännagivande om att inte flytta ledarhundsverksamheten från Synskadades Riksförbund till MFD. Motionärerna anser att verksamheten istället löpande ska analyseras och utvärderas för att säkerställa ledarhundsverksamhetens kvalitet, rättssäkerhet och djurskydd i praktiken (yrkande 32).

I kommittémotion 2019/20:3253 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om att inte förändra den nuvarande ordningen för ledarhundsverksamheten.

Stöd till bilbarnstolar

I kommittémotion 2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att bilstödet bör gälla för specialanpassade bilbarnstolar. Motionärerna anser att det är viktigt att säkerställa att även barn med funktionsnedsättning kan färdas trafiksäkert. Därför är det angeläget att bilstödet även bör gälla för en specialanpassad bilbarnstol som behöver bytas ut i takt med att barnet växer.

Cykelstöd

I motion 2019/20:1514 av Mats Berglund och Pernilla Stålhammar (båda MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur ett system för cykelstöd – stöd för att köpa specialutformad cykel – kan utformas. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att möjligheten att pröva, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det.

Gällande rätt m.m.

Lagen om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund

Synskadades Riksförbund (SRF) har uppgiften att, i enlighet med lagen (2005:340) om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund, anskaffa och placera ledarhundar. MFD har i uppdrag att upphandla ledarhundar åt SRF.

Bilstöd

Bestämmelser om bilstöd finns i 52 kap. SFB samt i förordningen (2010:1745) om bilstöd till personer med funktionshinder. I 52 kap. SFB finns bestämmelser om rätten till bilstöd (2–14 §§), beräkning av bilstöd (15–22 §§), funktionskontroll (22 a §) och återbetalning av bilstöd (23–25 §§).

Enligt 2 § kan bilstöd lämnas till en försäkrad som på grund av ett varaktigt funktionshinder har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att anlita allmänna kommunikationer. Av 3 § följer att bilstöd kan lämnas även till en försäkrad förälder till ett försäkrat barn som har ett sådant funktionshinder som avses i 2 §. Enligt 8 § lämnas bilstöd för

1. anskaffning av personbil klass I, motorcykel eller moped
2. ändring av ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av ändringen
3. anskaffning av en särskild anordning på ett fordon som avses i 1 och kostnader i samband därmed samt justering och reparation av anordningen
4. kostnader för körträning som behövs före och efter sådana åtgärder som anges i 2 och 3 och kostnader i samband därmed
5. körkortsutbildning i samband med anskaffning av motorfordon.

Dom från Högsta förvaltningsdomstolen

I en dom från 2018 (HFD 2018 ref. 76) om huruvida bilstöd i form av anpassningsbidrag får lämnas för en löstagbar bilbarnstol uttalade domstolen bl.a. följande:

Utformningen av regelverket ger vid handen att den anpassning som stöd kan lämnas för ska avse varaktiga förändringar av ett visst fordon. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan anpassningsbidrag komma i fråga endast för sådana fast monterade anordningar på eller ändringar av ett specifikt fordon som innebär en varaktig förändring av fordonet.

Den i målet aktuella bilbarnstolen är specialanpassad för M.T:s son. Stolen fästs med bilens bilbälte och är en löstagbar anordning som inte är kopplad till en viss bil. Det saknas därför förutsättningar för att lämna det sökta anpassningsbidraget. Överklagandet ska således avslås.

Bakgrund och pågående arbete

Lagen om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund

I betänkande 2004/05:SoU17 Ledarhundar behandlade utskottet bl.a. regeringens förslag till lag om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund (prop. 2004/05:84, rskr. 2004/05:241). Utskottet tillstyrkte förslaget. Vidare föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet anförde bl.a. följande (s. 8):

Utskottet konstaterar samtidigt att det är mycket ovanligt att myndighetsutövning, som ytterst är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till medborgarna, överlämnas till en ideell

förening. Utskottet anser det därför angeläget att regeringen noga följer verksamheten och efter två år utvärderar den samt återkommer till riksdagen med en redovisning. Regeringen bör vid utvärderingen överväga om myndighetsutövningen skall vara kvar hos Synskadades Riksförbund eller om det finns skäl att flytta den till någon myndighet. En analys av konsekvenserna av de olika alternativen skall presenteras.

Ledarhundsverksamheten

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2018 att den avser att samla verksamheten med ledarhundar till MFD (prop. 2017/18:1 utg.omr. 9 s. 146).

I februari 2018 fick MFD i uppdrag att i samarbete med Synskadades Riksförbund (SRF) göra en konsekvensanalys av ett överfört ansvar av de uppgifter som framgår av lagen (2005:340) om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund, från SRF till MFD (S2018/01254/FST). Uppdraget redovisades till Socialdepartementet i december 2018.

I april 2019 ändrade regeringen MFD:s uppdrag i de delar som rör ledarhundsverksamheten (S2019/01920/FST). Mot bakgrund av att regeringen avser att samla verksamheten med ledarhundar vid MFD ska myndigheten i förberedelserna för detta ta nödvändiga kontakter med berörda aktörer samt ha löpande kontakt med Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Enligt uppgift från Socialdepartementet pågår arbete med frågan inom Regeringskansliet.

Uppföljning av 2017 års reform av bilstödet

Försäkringskassan redovisade sitt svar på uppdraget om konsekvenser för enskilda i oktober 2018 (S2018/03928/FST). I rapporten Uppföljning av det reformerade bilstödet konsekvenser för enskilda beskriver Försäkringskassan konsekvenserna för enskilda av de nya reglerna och lämnar förslag på åtgärder för att stärka den enskildes möjligheter att ta del av bilstödet

I januari 2019 redovisade Försäkringskassan och Trafikverket ett gemensamt svar på uppdraget om administrativa konsekvenser av 2017 års reform av bilstödet (S2018/03929/FST). I svaret finns respektive myndighets beskrivning av de konsekvenser som reformen inneburit samt en myndighetsgemensam beskrivning med slutsats. Av de gemensamma slutsatserna framgår att administrationen i bilstödsärenden har ökat till följd av reformen genom en mer omfattande process samt fler överlämningar mellan myndigheterna och mellan myndigheterna och de försäkrade.

Bilstöd – ökade möjligheter till anpassning

Mot bakgrund av Försäkringskassans och Trafikverkets ovannämnda förslag på åtgärder presenterade Socialdepartementet i september 2019 promemorian Bilstöd – ökade möjligheter till anpassning (S2019/03812/FST). Promemorian har remissbehandlats.

I mars 2020 överlämnade regeringen proposition 2019/20:107 Bilstöd – ökade möjligheter till anpassning till riksdagen. I propositionen föreslås att anpassningsbidrag ska kunna lämnas även för anordningar som är att anse som standardutrustning i bilen eller för normalt förekommande tilläggsutrustning till bilen. Vidare föreslås att särskilda skäl för att lämna anpassningsbidrag för ett fordon som är äldre än fyra år eller har framfört mer än 6 000 mil ska tillämpas endast första gången det beviljas sådant bidrag. Det föreslås också att det ska införas en höjdbegränsning för bilar som det kan lämnas bilstöd för. Det kommer då att kunna lämnas anpassningsbidrag för att anpassa en lägre bil. Därutöver föreslås att nivån på tilläggsbidrag A höjs från 30 000 kronor till 50 000 kronor och att tilläggsbidrag B höjs från 40 000 kronor till 60 000 kronor. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2020.

Utskottet planerar att behandla propositionen under våren 2020.

Av budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 9 s. 159) framgår att de ekonomiska konsekvenserna av de lagändringar som föreslås bedöms innebära ökade utgifter på anslaget med 13 miljoner kronor under 2020, och med 52 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2021.

Svar på skriftlig fråga

Den 10 januari 2018 besvarade statsrådet Åsa Regnér (S) en skriftlig fråga om regelverket för ledarhund (fr. 2017/18:552). Statsrådet anförde bl.a. följande:

Carina Ståhl Herrstedt har frågat varför jag inte är beredda att se över regelverket för att få en ledarhund.

Varken jag eller någon annan i regeringen har uttryckt något principiellt motstånd att se över regelverket för ledarhundar.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 aviserat en höjning av anslagna medel till ledarhundsverksamheten med 2 miljoner kronor till en sammanlagd summa av 25,9 miljoner kronor för att öka antalet ledarhundar. Regeringen aviserar också att verksamheten, som i dag är uppdelad mellan Synskadades riksförbund (SRF), Myndigheten för delaktighet (MFD) och Socialstyrelsen, bör samlas vid MFD.

När det gäller den organisatoriska förändringen så anser regeringen att det i och med att MFD bildats nu finns en myndighet som kan ansvara för de myndighetsutövande uppgifter som i dag åligger SRF. Detta är i linje med det resonemang som riksdagen förde i samband med att verksamheten reglerades i propositionen om ledarhundar som trädde i kraft 2006 (prop. 2004/05:84). En fördel med att myndighetsutövningen sker av en myndighet i stället för en ideell förening är att myndigheten, till skillnad från en ideell förening, kan tilldelas föreskriftsrätt inom området.

Tidigare behandling

Tillkännagivande

I betänkande 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning riktade utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en ny utredning om tolktjänst för personer med hörselnedsättning och språkstörning.

Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2018/19:68, rskr. 2018/19:156). Av regeringens skrivelse 2019/20:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019 framgår att regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att se över tolktjänstfrågan. Punkten är inte slutbehandlad (s. 129).

Motioner

Motionsyrkanden om bl.a. ledarhundar och bilstöd behandlades senast i betänkande 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 44–45). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2018/19:68, rskr. 2018/19:156).

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att regeringen har aviserat att den avser att samla verksamheten med ledarhundar till MFD, inte minst med tanke på att myndighetsutövning bör ske av en myndighet. Motionerna 2019/20:819 (SD) yrkandena 31 och 32 samt 2019/20:3253 (C) yrkande 36 bör avslås.

När det gäller motion 2019/20:3320 (KD) yrkande 10 om att bilstödet bör gälla för specialanpassade bilbarnstolar kan utskottet konstatera att regeringen nyligen har överlämnat en proposition om ökade möjligheter till anpassning inom bilstödet. Utskottet planerar att behandla propositionen under våren. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta några initiativ med anledning av motionsyrkandet, som bör avslås.

Utskottet är inte heller berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motion 2019/20:1514 (båda MP) yrkandena 1 och 2 om cykelstöd för specialutformade cyklar. Motionen bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför särskilt yttrande 1 (SD), 2 (V), 3 (KD) och 4 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning och 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning. Utskottet avstyrker motionsförslagen med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 9 och avslår motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Vi anser att det bör göras en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunerna fullföljer sina skyldigheter att arbeta förebyggande och att vidta åtgärder när en person med funktionsnedsättning är våldsutsatt. Regeringen bör ta initiativ till en sådan uppföljning.

2. Bemötande av personer med funktionsnedsättning m.m., punkt 3 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs kompetens för att möta personer med funktionsnedsättning på bästa sätt utifrån deras förmågor och behov inom fler verksamheter. Det behövs strukturer för att sprida befintlig forskning och kunskap till berörda verksamheter om hur ett gott bemötande mot personer

med funktionsnedsättning ska vara. Vi anser även att det ska upprättas nationella mål för hur berörda myndigheter ska kunna ha god beredskap i frågor som rör krissituationer för personer med Downs syndrom och intellektuell funktionsnedsättning. Vidare anser vi att det bör göras en nationell uppföljning för att säkerställa att kommunernas fullföljer sina skyldigheter att arbeta förebyggande och att vidta åtgärder när en person med funktionsnedsättning är våldsutsatt.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

3. Tillgänglighetsanpassning, punkt 4 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:1093 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör utreda om åtgärder måste vidtas för att tillgänglighetsanpassa viktiga mediepolitiska s.k. event för personer med funktionsnedsättning. Regeringen bör t.ex. utreda om det finns behov av att ta fram en förteckning över innehåll som – när det sänds – bör vara tillgängligt för så stor del av befolkningen som möjligt utifrån tillgänglighetssynpunkt.

4. LSS och assistansersättning, punkt 5 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 3–5, 11 och 14 samt
2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 3 och
avslår motionerna

2019/20:1391 av Eva Lindh m.fl. (S),
2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkandena 1 och 4–6 samt
2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

Regeringsarbetet med LSS-utredningen pågår, men därefter anser vi att arbetet med att modernisera och utveckla LSS bör inledas. Vidare bör personkretsarna utgå från behov och inte diagnoser. Vad som är goda levnadsvillkor är individuellt och insatserna bör inte standardiseras på det sätt som sker i dag. Vi anser även att det är viktigt att samordningsbestämmelserna ses över och görs mer flexibla.

Vidare behöver det enligt vår mening göras en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse. Det är viktigt att en assistansberättigad ska kunna ha med sin assistent vid sjukhusvistelse om det behövs och ersättas för detta av Försäkringskassan.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad vi anfört ovan.

Slutligen anser vi att regeringen snarast bör vidta åtgärder för att återställa rätten till personlig assistans för det grundläggande behovet kommunikation.

5. LSS och assistansersättning, punkt 5 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkandena 3 och 15 samt
avslår motionerna

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 3–5, 11 och 14,

2019/20:1391 av Eva Lindh m.fl. (S) och

2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkandena 1 och 4–6.

Ställningstagande

Rätten att kunna kommunicera har en avgörande betydelse för att kunna delta i samhället på lika villkor. Personer med dövblindhet är bara ett exempel på personer som drabbas hårt när rätten till assistans för det grundläggande behovet kommunikation urholkas. Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att återställa rätten till personlig assistans för det grundläggande behovet kommunikation.

Vidare är vi negativt inställda till LSS-utredningens förslag att barn under 16 år och personer med behov av stöd utifrån det femte grundläggande behovet inte längre ska vara berättigade till assistans. Vi kommer inte att ställa oss bakom något av dessa förslag i LSS-utredningen.

6. Föräldraansvar, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 15 och 16.

Ställningstagande

Enligt vår mening måste det bli tydligare vad begreppet föräldraansvar avser så att inte godtycklighet och skillnader råder runt om i landet. Den service och det anhörigstöd som ges ska alltid vara likvärdiga i hela landet. Om familjen så önskar och Försäkringskassans regler uppfylls ska man ha rätt att ha sin förälder som assistent, men det får inte innebära att man inte också ser de anhörigas behov av avlastning ibland. Det är också viktigt att förtydliga hur föräldraansvaret bör tillämpas inte minst vad gäller frågan om sondmatning.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad som anförs ovan.

7. Ledsagarservice enligt LSS, punkt 7 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33 och
avslår motion
2019/20:627 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

En kartläggning som Socialstyrelsen har gjort visar att omkring hälften av landets kommuner har begränsningar som rör inom vilket geografiskt område ledsagarservice beviljas. Detta gör att det inte blir likvärdigt i landet utan bostadsorten spelar alltför stor roll när det gäller vilken hjälp och ersättning man får. Enligt vår mening bör regeringen se över utformningen av LSS-insatserna för att säkerställa att det bedöms likvärdigt över hela landet.

8. LSS-insatser vid flytt mellan kommuner, punkt 8 (SD, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Fredrik Malm (L), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

LSS är en rättighetslag. Det innebär att rättigheterna ska vara lika för alla, oavsett var i landet man bor. Men i dag har kommuner rätt att göra olika bedömningar när det gäller LSS-insatser. Detta skapar svårigheter ur ett frihets- och valfrihetsperspektiv för den som vill flytta från en kommun till en annan. Vi anser därför att det bör säkerställas att en LSS-insats flyttas med när någon flyttar från en kommun till en annan.

Regeringen bör se över denna fråga och återkomma med förslag.

9. Habiliteringsersättning, punkt 9 (SD, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 12 och
avslår motion
2019/20:2100 av Caroline Helmersson Olsson (S).

Ställningstagande

Det är angeläget att fler kommuner ansöker om och nyttjar habiliteringsersättning. Vidare anser vi att målgruppen för bidraget borde utökas till att omfatta även personer som deltar i daglig verksamhet enligt socialtjänstlagen. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

10. Boende, punkt 11 (SD, L)

av Fredrik Malm (L), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 19 och
avslår motion
2019/20:2764 av Carina Ståhl Herrstedt (SD).

Ställningstagande

Personer som har en intellektuell funktionsnedsättning och bor i en bostad med särskild service enligt LSS har låga inkomster och små möjligheter att påverka sin ekonomiska situation. Det kommunala självstyret medför dock att utgifterna för den enskilda personen kan se olika ut beroende på var i landet man bor. Enligt vår mening behövs det en översyn av hur kommunerna tillämpar merkostnadsprincipen och regelverken för förbehållsbelopp i LSS och socialtjänstlagen.

Regeringen bör ta initiativ till en sådan översyn.

11. Digitalisering av inrapportering till Försäkringskassan, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Assistansersättningen betalas ut månadsvis med ett preliminärt belopp. Varje beviljad assistanstimme ersätts med ett schablonbelopp. Schablonen ska även täcka administration som exempelvis timrapportering. Den administrativa bördan har ökat på senare tid, och vi anser därför att det vore lämpligt med ökad digitalisering för inrapportering till Försäkringskassan.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder i enlighet med detta.

12. Åldersgränser, punkt 14 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3371 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

När det gäller personlig assistans liksom bilstöd finns en kronologisk åldersgräns, 65 år. Det är stor skillnad om en person får en stroke och får stora behov av stöd eller råkar ut för en allvarlig olycka med stora funktionshinder som följd före fyllda 65 år. Då kan vederbörande beviljas personlig assistans. Inträffar sjukdomen eller skadan efter 65-årsdagen är det hemtjänst, hemsjukvård och närståendevård som kan ges. Enligt min mening bör det utredas vad en ändring av 65-årsgränsen skulle innebära. Vidare bör åldersgränsen för bilstöd följa åldersgränsen för rätt att vara kvar i arbetslivet.

Regeringen bör ta initiativ till en utredning i enlighet med vad som anförs ovan.

13. Samordnad individuell plan, punkt 15 (SD, L)

av Fredrik Malm (L), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Arbetet med SIP har kommit olika långt i olika delar av landet. Trots att lagen kräver att regioner och kommuner ska upprätta överenskommelser om hur samarbetet ska fungera saknas sådana på många håll. Vi menar därför att det bör införas en möjlighet till sanktioner för de kommuner och regioner som trots lagens krav inte har övergripande överenskommelser om samordning. Samtidigt bör bestämmelsen utvidgas så att den även omfattar andra myndigheters insatser, som Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens. Det bör därutöver införas en möjlighet att samverka om resurser.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

14. Utdrag ur belastningsregistret, punkt 18 (SD)

av Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 och
avslår motion
2019/20:1545 av Kristina Axén Olin (M).

Ställningstagande

Den som får personlig assistans är sårbar och utlämnad, och för att garantera patientsäkerheten bör enligt vår mening ett utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning av personliga assistenter vara obligatoriskt. För att garantera

patientsäkerheten ska personer som är dömda för vissa typer av brott inte ges anställning som personlig assistent.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med detta.

15. Ledarhundsverksamhet, punkt 19 (SD, C, L)

av Sofia Nilsson (C), Fredrik Malm (L), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 31 och

2019/20:3253 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 36 och avslår motion

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 32.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör ansvaret för ledarhundsverksamheten inte flyttas från Synskadades Riksförbund (SRF) till Myndigheten för delaktighet (MFD). Det finns enligt vår mening ett egenvärde i att civilsamhället, i form av SRF, får möjlighet att fortsätta ta ett samhällsansvar. En organisation för synskadade har dessutom rimligtvis en större insikt och förståelse för sina medlemmars behov än en statlig myndighet utan särskild kompetens på området. Vi vill därför bevara den fungerande ordning som finns för ledarhundsverksamheten i dag under SRF.

Regeringen bör agera i enlighet med detta.

16. Stöd till bilbarnstolar m.m., punkt 20 (SD, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Fredrik Malm (L), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 10 och

avslår motion

2019/20:1514 av Mats Berglund och Pernilla Stålhammar (båda MP)
yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Högsta förvaltningsdomstolen anför i sin dom från 2018 att anpassningsbidrag, enligt lagen, bara kan beviljas till fast monterade anordningar på eller ändringar av ett specifikt fordon som innebär en varaktig förändring av fordonet. Vi anser att det är viktigt att säkerställa att även barn med funktionsnedsättning kan färdas trafiksäkert. Det är därför angeläget att bilstödet även bör gälla för en specialanpassad bilbarnstol som av naturliga skäl behöver bytas ut i takt med att barnet växer.

Regeringen bör återkomma med ett lagförslag enligt ovan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)

Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD) och Tobias Andersson (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning och 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (V)

Karin Rågsjö (V) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till det senaste ställningstagandet som gjorts av mitt parti i motsvarande fråga i betänkande 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning. Jag vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD) och Mikael Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av vårt parti i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning och 2019/20:SoU3 Personlig assistans för hjälp med andning. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (L)

Fredrik Malm (L) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i betänkande 2018/19:SoU12 Stöd till personer med funktionsnedsättning. Jag

vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:216 av Maj Karlsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att stärka lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) utan de beslut som tagits och tolkningar som gjorts av myndigheter och domstolar under 2000-talet, vilka försvagat de assistansbehövandes rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:461 av Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för bilstöd och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:627 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda orsakerna till minskningen av ledsagning för synskadade och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:818 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett nationellt kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:819 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS-lagens ursprungliga intentioner i ett första skede ska upprätthållas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS-lagen behöver ses över, utvecklas och moderniseras och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personkretsarna i LSS-lagen bör utgå från behov och inte diagnoser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS-insatserna inte bör standardiseras, så som sker i dag, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samordningsbestämmelserna måste ses över och göras mer flexibla och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det delade huvudmannskapet måste ses över mer grundligt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som efter den nya tillämpningen av lagen fick beslutet kraftigt sänkt eller indraget ska få sin sak prövad på nytt och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de samhällsekonomiska effekterna av LSS-insatserna och se över konsekvenserna för andra stödsystem och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka digitaliseringen för inrapportering till Försäkringskassan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en översyn av systemet med assistansersättning vid sjukhusvistelse och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera ett nytt system där inte alla personer med funktionsnedsättning måste ompröva sin assistansersättning efter två år och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av de grundläggande behoven samt att dessa tydliggörs i lag och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett klagörande av hur principen integritetsnära bör tillämpas på olika moment vid bl.a. sondmatning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga hur föräldraansvaret bör tillämpas i fråga om sondmatning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste förtydligas vad begreppet föräldraansvar avser så att inte godtycklighet och skillnader råder runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett likvärdigt och utökat anhörigstöd i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en samordnande funktion för familjer med ett eller flera barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur reglerna för daglig verksamhet kan bli mer flexibla och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för daglig verksamhet och dess ersättning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet för hjälpmedel också måste ses över, så att fritt val av hjälpmedel införs, och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till hjälpmedel även avser fritiden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel för att säkerställa att dessa erbjuds på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att arbeta fram nationella riktlinjer för hjälpmedel enligt en nationell prissättningsmodell och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa ett nationellt kompetenscenter där expertkunskap om avancerade hjälpmedel och barns hjälpmedelsbehov samlas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte flytta ledarhundsverksamheten från Synskadades riksförbund till Myndigheten för delaktighet och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ledarhundsverksamheten bör analyseras löpande och utvärderas och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att se över utformningen av LSS-insatser för att säkerställa att de bedöms likvärdigt över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättningssystemet för assistansersättning via kommunerna bör ses över så att det ser lika ut i hela landet och ligger i nivå med Försäkringskassans lägstanivå och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av valfrihet för assistansberättigade och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utdrag ur belastningsregister ska vara obligatoriskt för personliga assistenter vid nyanställning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:940 av Patrik Engström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilket stöd funktionsvarierade behöver för att kunna driva sina ansökningar vidare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1068 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge anhöriga större möjlighet att hjälpa till att bistå äldre och funktionsnedsatta vid samtal om deras val av boende, mat och övrig hjälp och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1093 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om åtgärder kan eller behöver vidtas för att tillgänglighetsanpassa viktiga mediepolitiska event för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1207 av Alexandra Völker (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ett mer jämlikt ekonomiskt stöd till funktionshindersorganisationer som inte passar in i den rådande strukturen för bidragssystemen till föreningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1249 av Heléne Björklund (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för ett mer jämlikt ekonomiskt stöd till funktionshindersorganisationer som inte passar in i den rådande strukturen för bidragssystemen i fråga om föreningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1273 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av bilstödet för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1391 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett mer samordnat stöd till barn med funktionsnedsättning som utgår från barnets bästa och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1514 av Mats Berglund och Pernilla Stålhammar (båda MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett system för cykelstöd – stöd för att köpa specialutformad cykel – kan utformas och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att pröva, låna och hyra specialcyklar ska finnas för de som behöver det och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1518 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beviljande av medel för personlig assistans bör kunna överklagas till en person med högre omvårdnadskompetens eller medicinsk kompetens och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1545 av Kristina Axén Olin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regelmässig kontroll mot brottsregister för anställning inom omsorgsyrken, där människor kan komma att stå i beroendeställning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:1640 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett statligt övertagande av det totala ekonomiska ansvaret för LSS och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2100 av Caroline Helmersson Olsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en reglering av habiliteringsersättningen så att ersättningens storlek inte skiljer sig åt mellan kommunerna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2019/20:2221 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samband med budgetpropositionen bör redovisa resultaten av utvecklingen avseende förbättrade villkor för människor med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2222 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna LSS och rätten för den som har personlig assistans att välja utförare av assistansen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2225 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att de som har behov av personlig assistans ska kunna behålla den insatsen i både skola och arbete för att bevara den personliga integriteten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2332 av Thomas Hammarberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare åtgärder för att fullt ut implementera funktionsrättskonventionens principer och normer i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2399 av Sofia Westergren och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kortsiktiga åtgärder för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om huvudmannskapet för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadseffektiviteten för den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personlig assistans för barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om genomförbarhet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utförandet av den personliga assistansen och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2446 av Pernilla Stålhammar (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av att se över reformen Personligt ombud och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2529 av Per Lodenius m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell definition av tillgänglighet och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2574 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn av hur stödet till människor med nedsatt hörsel via hörselinstruktörer kan fungera bättre och på lika villkor över hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2742 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga möjligheterna till och skärpa kraven på samordnade individuella planer (SIP) och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverken så att insatser som färdtjänst, ledsagning och assistans ges för att möjliggöra politiskt engagemang och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta myndighetssamverkan för att upptäcka oseriösa assistansanordnare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga hälso- och sjukvårdslagen vad gäller hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvaret för hjälpmedelsfrågor och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverken för funktionshinderspolitiska insatser ska förtydligas så att människor kan få det stöd de behöver för att kunna ha ett aktivt liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kommunernas tillämpning av merkostnadsprincipen och regelverken för förbehållsbelopp och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2764 av Carina Ståhl Herrstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tillgången till gemensamhetsutrymme i gruppboistäder och serviceboenden ska vara utan kostnad för den enskilde och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2797 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett nationellt kompetenscenter med särskild kunskap om barns hjälpmedel och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LSS behöver ses över, utvecklas och moderniseras och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som kommit i kläm mellan olika direktiv och prejudicerande domar ska få sin sak prövad på nytt och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda de samhällsekonomiska effekterna av insatserna med LSS och titta på vilka konsekvenserna är för andra stödsystem och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett likvärdigt och utökat anhörigstöd i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett införande av en samordnande funktion för familjer med ett eller flera barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3002 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att skärpa kontrollerna i fråga om assistansersättning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3253 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en förbättrad och användarvänlig tolktjänst för personer med hörselnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte förändra den nuvarande ordningen för ledarhundsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3292 av Carina Ståhl Herrstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om assistansersättning ska kunna omprövas genom en ny bedömning utan att behöva gå via domstol och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3320 av Pia Steensland m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt bereda att staten ska vara huvudman för assistansersättningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återupprätta rätten till assistans för det grundläggande behovet kommunikation och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omprövning av behovet av assistans och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bibehålla LSS-insatser vid flytt från en kommun till en annan och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sprida befintlig forskning och kunskap runt bemötande av personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationella mål för myndigheters beredskap vid krissituationer för personer med Downs syndrom och intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell uppföljning av det förebyggande arbetet och åtgärder när en person med funktionsnedsättning är våldsutsatt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bilstödet bör gälla för specialanpassade bilbarnstolar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att habiliteringsersättningen även ska omfatta personer som har daglig verksamhet enligt beslut från socialtjänstlagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av samhällsekonomiska konsekvenser av beviljande eller nekande av personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn under 16 år och personer med psykisk funktionsnedsättning ska ha fortsatt rätt till assistansersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samverkan mellan relevanta myndigheter för att förhindra och upptäcka brottslighet kopplad till LSS och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inkludera utövande av föräldraskap och arbete i de grundläggande behoven och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inkludera utövande av arbete i de grundläggande behoven och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3335 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hantering av oseriösa aktörer inom personlig assistans och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3371 av Johan Pehrson m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utredning av lämpligheten med åldersgränser för assistans och bilstöd och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
21. Motioner som bereds förenklad		
2019/20:216	Maj Karlsson m.fl. (V)	
2019/20:461	Ingemar Nilsson (S)	
2019/20:818	Per Ramhorn m.fl. (SD)	32
2019/20:819	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	1, 2, 6–8, 12, 13, 17–20, 26–30, 34 och 35
2019/20:1207	Alexandra Völker (S)	3
2019/20:1249	Heléne Björklund (S)	
2019/20:1273	Lars Beckman (M)	
2019/20:1518	Lotta Olsson (M)	
2019/20:1640	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2019/20:2221	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	
2019/20:2222	Lars Beckman (M)	
2019/20:2225	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2019/20:2399	Sofia Westergren och Marléne Lund2 Kopparklint (båda M)	
2019/20:2574	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M)	
2019/20:2742	Bengt Eliasson m.fl. (L)	6, 7, 12, 13 och 15
2019/20:2797	Julia Kronlid m.fl. (SD)	36–41
2019/20:3002	Edward Riedl (M)	
2019/20:3253	Anders W Jonsson m.fl. (C)	35
2019/20:3292	Carina Ståhl Herrstedt (SD)	
2019/20:3320	Pia Steensland m.fl. (KD)	1, 2, 4, 11, 14 och 16–18
2019/20:3335	Camilla Brodin m.fl. (KD)	12